Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 231. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 6-го ЛИСТОПАДА 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 6, 1953. No. 231. VOL. LXI.

АЙЗЕНГАВЕР БЕЗ ХВИЛЮВАННЯ СПРИЙНЯВ ВИСЛІД ОСТАННІХ ВИБОРІВ

ТВЕРДИТЬ, ЩО МОЖЕ ПРОГРАТИ СУТИЧКИ, АЛЕ НЕ ГОЛОВНУ БИТВУ; ВІРИТЬ, ЩО ЙОГО ПРОГРАМА НА ДОВШУ МЕТУ УВІНЧАЄТЬСЯ УСПІХОМ

Вашингтон. — На пресовій конференції президент Айзенгавер з усміхом заявив, що він не раз програвав окремі сутички, але ніколи ще не програв більшої битви. Це була президентова відповідь на вислід виборів, в яких республіканці мали великі невдачі, і з приводу яких демократи твердять, що американська публічна опінія перехиляється вбік їхньої партії. Айзенгавер висловив надію, що більшість американського народу при найближчих виборах до Конґресу в 1954 році знову ухвалить його програму, яка дбатиме про добро 160,000,000 американців. Президент заявив, що він не зовсім вдоволений з висліду останніх виборів, але додав, що вірить у здоровий розум американського народу, який завжди в цілому не помиляється в своєму осуді, хоч частинно може робити й промахи в дрібницях. Айзенгавер твердив, що його уряд приготовляє програму на довшу мету, і він вірить, що цю програму прийме американський нарід. В справі своєї недавньої заяви про підтримку тільки республіканських кандидатів — Айзенгавер додав, що він не буде підтримувати республіканського кандидата, коли той кандидат не буде гідний займати публічне становище. Нарід хоче зміни внутрішньої політики країни, казав президент, відповідаючи на запит журналістів, що під тим гаслом республіканці йшли до виборів минулого року, — але ця зміна мусить бути систематична і поступова. Але менше оптимістично оцінював республіканську поразку при виборах 3 листопада голова Крайового Комітету Республіканської партії Леонард В. Голл, який признав, що республіканці „мають клопіт в ділянці внутрішньої політики". Голл додав, що загальна програма його партії вже на найближчій сесії Конґресу в січні 1954 приверне симпатії більшости американського народу до Республіканської партії. Голл казав, що його партія мусить дбати про те, щоб виграти додаткові вибори до Конґресу в 24 окрузі в Каліфорнії, бо якби їх знову програла, то мала б у Палаті Репрезентантів тільки два голоси більшости (218 до 216 голосів). Айзенгавер твердив, що його уряд плянує динамічну програму, яка обрахована на довшу мету і яку прийме американський нарід.

РАДІСТЬ З ПЕРЕМОГИ

Приятелі Геррисона А. Вільямса, 33-літнього адвоката з Плейнфілд, Ню Джерзі, який переміг республіканського кандидата Джорджа Гетфілда у виборах до Конґресу з шостої конґресової округи, підносять Вільямса на руках, радіючи спільною перемогою.

Індійський командант перервав безглузді комуністичні переконування полонених

Тодіо. — Голова Невтральної Комісії ген. Тімайя особисто перервав останнє засідання комуністичних „переконувачів" з їхніми жертвами, протикомуністичними полоненими - неповоротцями, обурений на спосіб, в який комуністи переводять те своє „переконування". Впродовж цілого дня комуністи переслухували тільки сімох неповоротців, піддаючи кожного з них моральним тортурам, повторюючи цілими годинами ті самі арґументи на користь репатріяції і ті самі погрози та образи на випадок відмови полоненого вертатися. З тих 7 неповоротців шість таки відмовились вертатися. Тактика комуністів виразно показує, що вони хочуть спровокувати членів Невтральної Комісії або альянтів чи навіть самих неповоротців на такі протести проти поведінки комуністів, які дали б їм претекст припинити взагалі процедуру „переконування" і при тому скинути вину на інших за „зламання постанови перемир'я". Тим часом американський амбасадор в Індії, Дж. В. Аллен, заявив, що календар, устійнений в договорі про перемир'я, каже виразно, що „переконування" триватиме лише до 24 грудня, і ті полонені, які не репатріюються до 22 січня, впродовж 120 днів після передачі їх під сторожу Невтральної Комісії, будуть переведені в цивільний стан. Невтральна Комісія поладнає ще переведення неповоротців, куди хто захоче; після чого 22 лютого 1954 р. індійці вийдуть з Кореї. — У справі політичної конференції підготовча нарада у Панмунджомі не виявила знову ніякого поступу.

СОВЄТИ ПРОТИ 4-ДЕРЖАВНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР ДОБАЧАЄ В СОВЄТСЬКІЙ НОТІ ЗЛУ ВОЛЮ

Вашингтон. — Совєти очевидячки вирішили не допустити до ніякої конференції 4-ох держав у справі Німеччини й Австрії — заявив на останній пресовій конференції президент Айзенгавер. У першому офіційному повідомленні американських кіл про останню совєтську ноту президент Айзенгавер ствердив, що Совєти відкинули пропозицію трьох західніх держав з 18 жовтня ц. р. перевести конференцію міністрів закордонних справ 4-ох великодержав в найближчий понеділок у Люґано в Швайцарії, щоб устійнити будучність Німеччини й Австрії. Тому, заявив президент, виглядає, що Москва „не має заміру йти разом, зате має замір створювати так багато труднощів, як лише можливо". Москва, правда, ніби погоджується взяти участь в такій конференції чотирьох держав, але водночас узалежнює свою участь від таких передумов, які практично роблять конференцію не можливою, зв'язуючи свою участь в конференції з питанням европейського пакту безпеки, справою системи колективної безпеки в рямцях НАТО і з позицією в міжнародному світі комуністичного режиму в Китаї. „Мир у світі й найпершою ціллю американського народу й уряду" — заявив президент. „Як нарід, ми маємо далі бути готові дискутувати кожну справу з Совєтами під умовами, які передбачають ясну і гідну довір'я підставу для порозуміння". Водночас президент пригадав, що у світі існують виразні пункти найбільшого напруження і що ЗДА багатократно старалися дійти в тих пунктах до порозуміння, але зустрічалися завжди зі спротивом Совєтів. Президент сказав виразно: „Ми всюди пробували перевести розмови з Совєтами у тих поважних проблемах, які існують між вільним світом і комуністичним світом. Поперше, ми пробували раз-у-раз мати зустріч у справі Німеччини, щоб довести до її з'єдинення. Подруге, ми пробували перевести нараду в справі Австрії, що звільнила б цю країну. Потретє, ми пробуємо довести до конференції у справі об'єднання Кореї і відкликання звідтам власних і чужих військ. Почетверте, ми пробували в Комісії роззброєння Об'єднаних Націй вирішити з Совєтами практично питання обмеження зброєння і заборони вживання засобів для масового знищення". Це справи, казав президент, в яких Совєти можуть задемонструвати своє бажання й заміри створити мир. Президент не окреслив виразно, чого домагаються Совєти в своїй останній ноті, але дав пізнати, що це ті самі вимоги, що їх Совєти вже раніше висували й зустріли одностайний спротив у всіх трьох західніх державах.

Це сталося вперше, що в справі якоїсь закордонно-політичної ноти забрав голос безпосередньо і як перший речник — президент З'єдинених Держав, бо до цього часу це був обов'язок або державного секретаря, або взагалі урядових чинників без подання поіменно речника адміністрації. Таким чином, президент Айзенгавер, відчитуючи свою заяву про останню совєтську ноту на самому початку пресової конференції, підкреслив велике значення, що його ЗДА надають цій останній відмові Совєтів мирно поладнати з Заходом усі найважливіші спірні справи.

Комісія Атомової Енерґії полегшує закон про атомову силу

Вашингтон. — Комісія Атомової Енерґії приготовляє ряд поправок до закону про атомову силу, які дозволили б приватним фірмам брати участь у продукуванні атомової енерґії в цій країні і дозволили б на виміну інформацій в цій справі між Америкою та союзниками. Закон про атомову силу ухвалений 1946 року, але він тепер не вистачальний, бо нові наукові осяги й політичні зміни вимагають додатків до цього закону. Додатки до закону про атомову енерґію опрацьовуються під проводом голови Комісії Атомової Енерґії, адмірала Луїса Л. Стравса, але їх ще не предкладали президентові Айзенгаверові, ані Об'єднаному Конґресовому Комітетові для справ атомової енерґії. Ці пропоновані додатки в законі йдуть у такому напрямку: 1. Дозволити приватним фірмам мати або винаймати матеріяли, з яких продукується атомову енерґію, та керувати атомовими реакторами. 2. Дозволити Комісії Атомової Енерґії на більшу волю в виміні інформацій про атомову силу з союзниками. 3. Змінити систему безпеки, щоб не треба було найвищих перевірок для робітників, які працюють при продукуванні атомової енерґії. 4. Поширити закон із 1946 р. також на продукування водневої бомби.

15 НОВИХ ВІДДІЛІВ УНС — ВИСЛІД ДВОХ ОГРАНІЗАЦІЙНИХ ПОЇЗДОК ІНЖ. О. ЛИТВИНЕНКА

Популярність та притягаючу силу ідей Українського Народного Союзу, як і великі організаційні можливості потверджує успіх організаційної поїздки по країні організатора УНСоюзу, інж. Олександра Литвиненка в літніх місяцях цього року. Результат цієї поїздки — вісім нових відділів УНС та 258 нових членів, крім організаційного та ідейного скріплення відвіданих ним вже існуючих відділів. У висліді праці інж. О. Литвиненка, нові відділи УНС створено в таких місцевостях: Ричмонд у Вірджінії, Ювстон в Тексас, Гелена в Монтані, Сістел в Вашинґтоні, Чісголм в Міннесоті та в Канаді в Монтреалю (Квібек), Оттаві (Онтеріо) і Ванкувер (Брітіш Коломбія). Таку саму організаційну поїздку відбув інж. Литвиненко в літі минулого року, у висліді якої створено тоді 7 нових відділів УНС та зорганізовано 205 нових членів. Нові відділи УНС в минулому році були зорганізовані інж. Литвиненком у Ґренд Репідс (Мішиґен), Линколн (Небраска), Денвер (Колорадо), Сан Франсіско (Каліфорнія), Спокей (Вашингтон) в Сейнт Пол (Міннесота) та в Торонті Канада. Разом в результаті двох організаційних поїздок інж. Литвиненко зорганізував для УНСоюзу 15 нових відділів, здобувши 463 нових членів. Деякі з новозорганізованих відділів є не тільки першими відділами УНС в тих місцевостях, але й першими організаційними клітинами українського громадського життя — й не тільки в місцевостях, але і стейтах. Організаційні успіхи інж. О. Литвиненка матимуть, без сумніву велике значення для дальшого розвитку та поширення Українського Народного Союзу, а з ним і всього нашого громадського життя.

Юґославія оскаржує Італію за порушення постанов НАТО

Београд. — Юґославський уряд підніс перед генеральним секретарем НАТО питання, чи окремі його члени мають право переводити на власний риск пересування військ, що належать до спільної армії. Юґославія твердить, що в такому разі НАТО могло б перетворитись у протектора агресії одного з своїх членів. Від відповіді на цей запит Юґославії, який є посереднім оскарженням Італії в порушенні постанов НАТО, залежить дальше відношення Юґославії до західньо-оборонної системи. Як відомо, Юґославія не належить до НАТО, але має окремі оборонні пакти з членами НАТО — Грецією і Туреччиною. Ця нова акція Юґославії в'яжеться безпосередньо з пересуненням трьох італійських дивізій над кордон Юґославії. Італійський уряд оприлюднив, що про те пересунення військ Італія згодом „повідомила" НАТО. Юґославське становище піддержує англійський часопис „Економіст", який вказує на принциповий характер юґославського запиту і на конечність з'ясувати це питання в рямцях НАТО так, щоб воно не викликало ніяких сумнівів та непорозумінь.

Франція обмежує свій бюджет

Париж. — Після цілорічної дискусії, французький уряд вирішив внести до парляменту скорочений бюджет на кругло 60 більйонів франків (174 мільйони долярів).Так званий бюджетовий дефіцит передбачений на 280 більйонів франків ($812 мільйонів), але з того дефіциту 630 більйонів призначено на інвестиції. Уряд хоче перевести новий бюджет через парлямент до кінця цього року, в кожному разі — перед визначенням терміну для виборів президента республіки.

Европейський Захід заскочений і обурений совєтською нотою

Відомості з Лондону, Парижу і Бонну кажуть про однозгідне враження, що його викликала совєтська відмова зустрітися з представниками трьох західніх великодержав на нараді у справі Німеччини й Австрії. Англійські кола дістали наявний доказ, що надія на полагоду нинішнього міжнародного напруження безпосередніми розмовами з Совєтами, була оманна. Все ж, у Лондоні бояться, що ця остання нота Совєтів радше ускладнить, як допоможе зреалізувати европейський пакт оборони. Тому, як повідомляє лондонський кореспондент „Н. Й. Таймсу", англійські чинники дискутують, як перевести озброєння Німеччини без зв'язування її з західніми альянтами з НАТО. — Зате у Парижі совєтська нота викликала таке враження, що тепер облегшене завдання матимуть прихильники ратифікації оборонного европейського пакту, при чому покликаються на заяву найповажнішого противника того пакту, президента французького парляменту старенького Еріо, який сказав був, що оборонний пакт Европи можна б ратифікувати тоді, коли б виявилося, що не можна договоритися з Совєтами у справі Німеччини. У самій Німеччині совєтська нота викликала велике розчарування, бо західні німці сподівалися, що конференція 4-ох великодержав таки доведе до мирної розв'язки проблеми об'єднання Німеччини і підписання миру з новим урядом об'єднаної Німеччини.

Нова держава в Індії

Ню Делі. — Президент Індії Прасад підписав закон про створення в Індії нової автономної держави Андра. Ця „маленька" країна має понад 63,000 квадратових миль, себто більша як вся — західня і східня — Галичина і нараховує понад 20 мільйонів. Раніше вона належала до провінції Мадрас. За відділенням тієї провінції в окрему адміністраційну частину були головно комуністи. Андра буде 29-ою автономною провінцією Індії.

Оппенгаймер остерігає ЗДА проти совєтської атомової загрози

Ню Йорк, Н. Й. — Професор Дж. Роберт Оппенгаймер, американський фахівець в справах атомової енерґії, заявив, що ЗДА не сміють скептично дивитися на заяву Совєтів про те, що вони випродукували кілька років атомової і водневої бомб. Оппенгаймер каже, що ЗДА повинні уважно стежити за розвитком цієї справи, і не вважати заяву С. І. Войцковіча за випадкову хвальбу. „На мою думку, сказав Оппенгаймер, не буде мудро не трактувати цю заяву з легковажністю".

Відбулося два Листопадові Свята теж в Шикаґо

Дві наші великі громади в Дітройті й Шикаґо відзначили цього року по два Листопадові Свята, не потрапивши узгіднити внутрішніх непорозумінь та розходжень. В Дітройті одне свято влаштував Український Громадський Комітет, створений з ініціятиви Українського Конґресового Комітету, а друге влаштувала Ліґа Стейту Мішиґен. Обидва свята відбулися в неділю 1-го листопада й на обох промовляв сенатор Гомер Ферґусон. Про обидва свята було вже повідомлення в „Свободі" й тепер обидві конкуренційні організації сперечаються, чиє свято пройшло „ліпше".

Ця сама історія повторилася в Шикаґо, де теж влаштовано два Листопадові Свята: одне в неділю 1-го листопада, зорганізоване місцевим Відділом Українського Конґресового Комітету, про яке вже було телеграфічне повідомлення в „Свободі", а друге відбулося попереднього дня, в суботу 31-жовтня, влаштоване Ліґою Американців Українського Походження, яка віддавна є Відділом УКК. Це суботнішнє свято, влаштоване Ліґою, попередила Панахида за душі полеглих героїв, яку відслужив в асисті духовенства парох Шикаґа, ігумен о. д-р В. Гавліч. Ввечері в заповненій залі школи Шопена відбулася академія, якою проводив адв. Роман Смук. Доповідь про історичне значення 1-го Листопада 1918 року та про ролю Львова в історії України виголосив д-р Григор Лужницький, представник УКК. (На другому святі, в неділю, промовляв теж представник УКК д-р М. Стахів). Адв. Р. Смук окремо привітав приявного на святі гетьманича Данила Скоропадського. В програму академії входила теж мистецька частина та схвалення відповідних резолюцій.

Конґресмен Сайкес про непорядки у військових силах ЗДА в Европі

Вашингтон. — Конґресмен Роберт Л. Ф. Сайкес, демократ із Флориди, складаючи звіт Підкомісії Видатків для військових сил в Палаті Репрезентантів, заявив, що під час своєї подорожі по Европі він „зустрів багато людей, які незаконно збагатилися на військових будовах, і ще досі перебувають на волі". Конґресмен Сайкес, як член цієї підкомісії, заявив, що досі не притягнено до відповідальности за ті зловживання (розтрату грошей і корупцію) винних осіб, які „в нагороду" за свої злочини були переміщені на кращі місця. Крім цього Сайкес підкреслює такі службові надуживання: деякі старшини й генерали займають квартизи в кількох місцевостях і щодня прилітають на місце служби літаками; майже 35 відсотків старшин дістають мешканеві додатки, хоч користають з урядових квартир. Конґресмен домагається швидкого слідства в цій справі і покарання винних.

Єлисавета II зажадала зміни реґенційного закону

Лондон. — Англійська королева формальним письмом зажадала від англійського парляменту змінити реґенційний закон, який встановлює черговість осіб, що мають правити Англією на випадок смерти теперішньої королеви або її нездібности виконувати королівські функції. Єлисавета пропонує встановити її чоловіка, князя Единбурґу, таким реґентом на випадок її смерти чи неможливости виконувати королівські обов'язки до часу повноліття наступника престолу, Карла, який має тепер п'ять років. Поруч із своїм чоловіком вона пропонує ввести до реґенційної ради також її матір, королеву вдову Єлисавету. За теперішнім реґенційним законом на першому місці стоїть сестра та, на другому — князь Главсестеру і княжна Роял — вуйко і тета королеви, а потім їхній син. Внесок королеви суперечить традиції, згідно з якою до реґенційної ради мають належати особи, що стоять по „наслідчій лінії".

Рентґенові промені лікують пістряка легенів

Ню Йорк, Н. Й. — Д-р Гаф Ф. Гер на річних зборах Американського Товариства для боротьби з пістряком (раком) подав до відома висліди лікування пістряка легенів при допомозі 2,000,000,000 - вотової рентґенової машини. Він заявив, що цією потужною рентґеновою машиною можна лікувати хворих на пістряка легенів, що вже були засуджені на певну смерть. Лікування цим способом врятувало життя майже половині хворих на цю недугу. П'ять із 23 пацієнтів зовсім видужали після лікування, що тривало від 12 до 33 місяців. При цьому способі лікування пацієнтам дається в загальному 6,000 рентґенових одиниць з апарату Ван де Графа впродовж одного місяця. Ця доза вдвоє вища від стандартних рентґенових апаратів.

АМЕРИКАНСЬКІ ВОЯКИ В НІМЕЧЧИНІ, В ЦИВІЛЬНОМУ

Перша група американських вояків у Франкфурт в Німеччині, які скористали з нового розпорядку, що дозволяє воякам носити цивільні одяги поза військовою службою.

В АМЕРИЦІ

● **Аґенти ФБІ арештували** в Ню Йорку 20-річного Артура Меле і 18-річного Оскара Ансуріяна за напад на банк в Стемфорді, під час якого ці молоді злочинці пограбували були 26,925 долярів. Їм загрожує 25 років ув'язнення і 10,000-долярова кара.

● **На летовище в Ню Йорку** прибула 65-річна Бабетта Штайберґ із Анспаху в Німеччині, щоб відвідати свою хвору доньку, яка вийшла заміж за американського вояка Френсіса Шемпа. Кошти подорожі 565 долярів — оплатили Католицька Організація і американські вояки, що стоять в Анспаху.

● **Американська партія** праці, на яку голосують комуністи, виявила свою слабість під час виборів у Ню Йорку. На неї голосували тільки 54,372 виборці, що становить 15 відсотків голосів з 1949 року, коли кандидат цієї партії здобув 356,626 голосів.

● **Марі Діонн**, одна із славних канадійських п'ятернят, — вступила до черничого чину в Квібеку.

● **Іранський амбасадор** Нафоллаї Ентезам відвідав президента Айзенгавера і в його імені подякував Америці за допомогу в висоті 45,000,000 долярів, які Іран дістав від ЗДА.

● **Шофера Макса Рудмана**, що 31 липня спричинив катастрофу автобуса, під час якої згинули 20 осіб, засудив канадійський суд на однорічну кару в'язниці і досмертне позбавлення дозволу їзди.

● **Крайова Рада Безпеки** в Шикаґо повідомляє, що число осіб, вбитих в автових катастрофах, зросло цього року на 400, але обнизилося відношення між числом смертельних випадків і числом миль, що їх проїхали авта. За 9 місяців згинули 27,420 осіб, що становить один відсоток більше в порівнянні з тим самим часом минулого року.

● **Бувший президент Труман**, коментуючи признання мирової нагороди генералові Джорджові Маршалові, сказав, що ті особи, які виступали проти Маршала, не варті почистити йому черевиків.

● **Американське Біблійне Товариство** подарувало президентові Айзенгаверові збірку Біблій д Святого Письма в перекладах 78 мовами.

● **Ощадності збройних американських сил** в Японії довели до звільнення з праці 18,841 японця, затрудненого при американцях на японських островах. Загалом 30,000 японців мало працю і заробіток при американцях.

В СВІТІ

● **Голова об'єднаних американських штабів**, адмірал Редфорд перебуває на 3-тижневій інспекційній подорожі по Европі. Він приїхав тепер до Німеччини на розмови з канцлером Аденауером і перевірку американських військових влаштувань.

● **Д-р Ганс Лутер**, колишній німецький канцлер тому 25 років, одружився тепер з д-р Гертрудою Сіолі, лікаркою нервових хворіб.

● **Американський амбасадор** в Індії Аллан, вернувшись з подорожі по Кореї до Індії, славив індійців за „знамените виконування праці" в Кореї в характері членів Невтральної Комісії і військових сторожів полонених неповоротців.

● **Нагороду Нобля** мають дістати ще — як повідомляють із Стокгольму — німець д-р Герман Штавдінґер, основник виробів із пластики, і голляндець Фридерик Зерніке, фізик.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВИСЛІД ВИБОРІВ

В обставинах американської демократії кожні вибори приносять всілякі несподіванки. Принесли їх і останні, що відбулися у вівторок 3-го листопада, переважно до місцевої й стейтової адміністрації. Не входячи в подробиці висліду тих виборів, вони загально потвердили зріст популярности Демократичної партії, зокрема в Ню Джерзі, де обрано демократичного кандидата до Конґресу з шостої конґресової округи та демократичного губернатора, на місце республіканців, що займали ті пости впродовж останніх десятьох років.

Все ж таки будь-які крайові висновки з висліду тих виборів були б ще передчасні. Демократична партія має без сумніву велику силу в країні. Найкращим доказом того може бути факт, що вона була безперервно 20 років при владі в країні, що згідно із загальною опінією, перемогу республіканців в минулорічних виборах перерішила радше сама індивідуальність республіканського кандидата, теперішнього президента Айзенгавера та просто бажання зміни. Велику ролю в перемозі республіканців минулого року відіграли теж обіцянки „динамічної політики" як у внутрішніх, так головно в закордонних справах. Звичайно, дев'ять місяців часу не могли дати ані президентові Айзенгаверові, ані його республіканській адміністрації можливість здійснити всі дані перед виборами обіцянки, що теж не занедбали використати демократи в теперішніх виборах.

Але крайових висновків з теперішнього висліду виборів не можна робити в цілій ширині з тої простої причини, що в передвиборчу кампанію майже не входили крайові справи. Наприклад, перемогу демократів в Ню Джерзі, згідно з загальною опінією, перерішили у великій мірі такі дві справи, як помилка республіканського кандидата Пола Тровста з його інтервенційним листом до нюйоркського губернатора Дюї в справі адміністраційного уласкавлення засудженого робітничого шантажиста Джозефа Фея, як теж виграшкова система „бінґо", до якої досить невтрально ставились республіканські кандидати, але піддержкою якої користувались демократи в своїй виборчій кампанії. Відповідну ролю грали також всілякі заплутані для стороннього спостерігача „політиканські" справи місцевого та особистого порядку.

Вислід виборів на посадника Ню Йорку не був несподіванкою з хвилиною, як суд уневажнив кандидатуру теперішнього посадника Імпелліттері. Якщо було б прийшло до змагань та розбиття голосів між незалежним демократом Імпелліттері та офіціяльним демократичним кандидатом Ваґнером, республіканський кандидат міг бути тим третім, що користає, але в двобою республіканець не швидко матиме можливість перемогти демократа в Ню Йорку. Несподіванкою не міг бути теж вибір демократичного кандидата на губернатора такої демократичної твердині, як Вірджінія.

Отже, не перебільшуючи значення висліду вівтіркових виборів, республіканська адміністрація все ж таки повинна „активніше" рахуватися з місцевими та крайовими настроями виборців. Тепер, у відповідь на оптимістичні нотки заяв і коментувань демократів у зв'язку в останніми виборами, республіканці відповідають коротко, що демократичні передбачення розвіються після того, як президент Айзенгавер у своєму найближчому посланню до Конґресу й народу в січні наступного року проголосить нову програму внутрішньої й закордонної політики. Звичайно, американський нарід прислухається уважно до програм, але його найбільше переконують таки діла і факти. Це саме повинні мати на увазі й демократи.

Останні вибори, з усіми своїми сподіванками й несподіванками, були знову потвердженням великої творчої сили американської „демократії в дії". Нарід був знову справжнім „босом" і сказав своє слово, якого ніхто не може квестіонувати, бо — „голос народу — голос Бога". І тому теж негайно після повідомлення про вислід виборів, переможені кандидати були першими, що вислали ґратуляції та простягнули руку своїм переможним суперникам, заповідаючи їм свою співпрацю та всю можливу підтримку в їхніх відповідальних завданнях на постах ,на які їх поставив нарід. І вони ці ґратуляції та простягнену руку з вдячністю прийняли, забуваючи та перекреслюючи все те, що взаємно було сказане і написане в часом навіть дуже гарячій передвиборчій кампанії. З того повинні взяти собі приклад всі виборці і, незалежно від того, на кого вони голосували, дати всю можливу підтримку в праці тих, що були обрані волею більшости.

АМЕРИКА НА КОЛЕСАХ

„Америка на колесах" — це відома й загально прийнята фраза на означення тих єдиних в своєму роді обставин, що витворились в цій країні внаслідок величезної продукції і популярности автомобілів. Авто вже стало майже символом Америки і воно в очах численних людей в Америці й поза нею стало теж символом американського добробуту. Це правда, але неповна: авто в Америці є теж символом організаційного хисту американців і їх господарської пруживости. Люди поза Америкою, які чують що мільйони американських робітників мають власні авта і що кожний найбідніший новоприбулий іміґрант після двох-трьох років праці може без особливого труду стати власником авта, мають на увазі тільки заробітні платні. Вони забувають, що авто стало таким самим засобом переборення в Америці проблеми віддалі, як холодильник — засобом розв'язання проблеми клімату. Завдяки автові десятки мільйонів працюючих людей можуть їздити щоденно до таких віддалених місць своєї праці, куди працюючий не міг би інакше дістатись, бо неможливо побудувати таку густу сіть залізниць і трамваїв, що лучили б людські оселі з усіми варстатами праці. Так само, як холодильник у кожній найбіднішій хаті запобіг смертельній небезпеці псування харчів на всьому американському південному сході і півдні буквально впродовж годин і вибухові з цього приводу заразливих недуг, так само авто „скорчило" З'єдинені Держави й притупило в американських громадян почуття безмежности країни, що простягається від Атлантійського до Тихого океану і рівняється величиною цілій Европі.

Скількість авт, що їх мають установи, підприємці і приватні власники в З'єдинених Державах, і статистичні дані про продукцію в автомобільному промислі — справді неімовірні і подиву гідні. Досить сказати, що 31 мільйон родин в ЗДА має власне авто. Користувачі американськими автострадами („гайвей") заплатили в 1952 році 5,336,300,000 податків. 29% водіїв авт — це жінки. Авта, що є в русі в ЗДА, зужитковують річно більше 40,500,000 ґальонів ґазоліни. Організація автомобільних промисловців ("Automobile Manufacturers Association), що має централю в Дітройті, центрі автомобільного промислу в ЗДА, видала 80-сторінкову книжечку про „Автомобільні Факти й Фіґури", що її сторінки не тільки заповнені статистичними цифрами: з цих цифр виринає ціла низка найглибших проблем, що ними турбується і вся держава і майже кожна американська родина: проблема цін і зарібків, проблема продукції і збуту, проблема безпеки на публічних шляхах, як безпеки користання із щоденної заробітньої праці, і багато інших. Здавалось би, що автомобільний ринок в Америці вже насичений і пересичений. Тим часом статистика каже, що, напр., у минулому році Велика Британія експортувала двічі стільки авт, що З'єдинені Держави, іншими словами, що головний ринок збуту для автомобільного промислу все ще є і мабуть завжди буде — власний край і власний громадянин.

На останні тривожні оклики, що тут і там можна почути (здебільша з ворожої нинішній адміністрації преси), що нібито З'єдинені Держави стоять перед небезпекою другої поважної депресії, отже скорчення варстатів праці і масового безробіття, — знамениту відповідь дають останні факти зі світу автомобільного промислу, найбільш характеристичного для стану національної господарки і життьового рівня населення. Отож три найбільші „кити" американської продукції авт, Форд Мотор Корпорейшен, Дженерал Моторс і Крайслер Корпорейшен — у вересні збільшили продукцію, а не зменшили її. У вересні цього року випущено загалом 470,871 нову автомашину, коли у вересні минулого року було їх тільки 440,630. На жовтень ц. р. передбачувалось 483.000 нових авт. Правда, в деяких фабриках авт відчувається брак складових частин, тому напр. Стюдебекер і Ді Сото були примушені тимчасово зменшити скількість годин праці. Але Плимут і Крайслер вернулися знову до праці на дві зміни. Чотири фірми — Діссото, Пакард, Неш і Стюдебекер — переставляються на продукцію нових моделів. Шевролет випустив в одному недавньому тижні 30,500 возів, Форд 14,023 вози, Плимут 14,023 — всі багато більше, як у попередніх тижнях. В одному останньому тижні появилося разом 114,000 нових возів 19-ти різних назв (назва не є тотожна з фірмою, бо названі вгорі три великі автомобільні компанії продукують по кілька взорів авт під різними назвами).

Будучи найбільшим у світі продуцентом автомашин, З'єдинені Держави мають величезні можливості збільшувати чи зменшувати темпо зброєння, користуючись такими ж величезними продукційними можливостями великих підприємств, що виробляють мотори й деякі інші складові частини, потрібні також для летунства, підводних човнів, чи змоторизованих суходільних частин війська. Відомо, що дві найбільші автомобільні фірми — Форда і Дженерал Моторс — займаються не тільки виробом особових і вантажних авт, але й хліборобських тракторів, холодильників (Дженерал Моторс) та цілого ряду різних машин. Тому, в залежності від збільшування чи зменшування державних замовлень на потреби армії, автомобільний промисл в Америці менше чи більше переставлявся на продукцію цивільну, утруднюючи чи облегшуючи сірим громадянам можливість купити авто. В останньому часі у фахових американських журналах і статтях підкреслюється не так насичення ринку збуту новими автами, як радше старими, трохи зужитими, але здатними для дальшого користування. Тому читаємо про тиху боротьбу, що йде між розподільниками авт („ділерами") й виробниками: щодо цін і умов купна-продажу. Все одно, як видно з наведеної статистики, запотребування на авто в Америці є ще все таке велике, що не видно найменших познак якоїсь кризи в цій найбільшій галузі американського промислу.

Поруч з Америкою ще такі держави є продуцентами авт: Англія, Франція, Італія, Японія, Індія, Німеччина, Чехословаччина, Канада, Бельгія, Швеція, Швайцарія, Австрія і Юґославія — вичислено за циферною силою продукції. Все одно Америка є далеко впереді всіх інших продуцентів, і навіть далеко впереді всіх їх разом узявши. І тому американське авто є теж символом американського провідного становища в світовому промислі і життєвому стандарті громадян у всьому світі.

ВІД ЯЛТИ ПО НЮ ЙОРК

Дня 24 жовтня ц. р. минуло вісім років, як прийшла на світ міжнародна організація, Об'єднані Нації. Цей день святкував світ менше чи більше урочисто ,але що важніше, світ кладе питання, оскільки ця організація для міжнародної безпеки наблизилася чи відірвалася від своїх цілей.

Хотячи говорити про цей другий „Союз Народів", треба мати на увазі два моменти. Перше: що ОН є організацією миру, а друге: що є вона дитиною війни. І це саме є причиною, що ОН за вісім років існування не сповнили покладаних надій на ту зірку, під якою прийшли вони на цей світ.

Назва „Об'єднані Нації" походить від Рузвелта. Цією назвою окреслив він вашингтонську декларацію, в якій невдовзі після приступлення Америки до війни проти Німеччини та її союзників, 26 держав зобов'язалися святочно в дні 1-го січня 1942 р. провадити послідовно війну і не укладати сепаратного миру. Але щойно Ялта була цим місцем, де ОН почали набирати реальних форм. Тут, крім різних важних справ, постановлено скликати конференцію в Сан Франсіско, де мала бути заснована організація міжнародної безпеки. Після двомісячних переговорів, 52 країни підписали в дні 26 червня 1945 р. т .зв. чартер. Минув ще якийсь час, і в дні 24 жовтня 1945 р. почали правно існувати та діяти Об'єднані Нації.

Але многонадійні дні Ялти та Сан Франсіско проминули аж надто скоро. Бо, не зважаючи на те, що 4-й артикул каже виразно, що ця організація стоїть отвором для всіх миролюбних держав, за вісім років пощастило тільки дев'яти державам дістатися до ОН, так, що сьогодні нараховує вона 60 членів. Останній внесок про прийняття нових членів уже рік як лежить не полагоджений. Тут запала залізна заслона, і від цього часу кільканадцять держав ждуть в передсінку, щоб дістатися до великої залі. Бо, згідно з постановами ОН, можуть бути прийняті нові члени тільки на виразну пропозицію Ради Безпеки. Але тут, як союзники з гарячої війни перетворилися у ворогів в холодній війні, чується при кожному новому внесенні про прийняття або „нєт", або „но". Кожний з противників хоче бачити в цій організації тільки своїх приятелів, а принайменше ворогів. І внаслідок цього, доходить до таких ґротескових явищ, коли совєтські сателіти, які не є ніякими самостійними державами, є членами ОН, а напр., Італія ним не є. Сальвадор із своїми двома мільйонами населення має право забирати слово в цій організації, а держави із грубими десятками мільйонів населення, цього права не мають.

З цих коротких порівнянь бачимо, що ОН зайшли у сліпу вулицю. Бо в основі світ покладав надії на те, що ОН стануть тією організацією, яка буде лагіднити напруження і полагоджувати непорозуміння між народами світу. На ділі тримається ця організація осторонь цих питань, або коли й приходять вони на порядок нарад, то кожний знає наперед, що не багато з цього вийде. Говориться про зустріч трьох, чотирьох а навіть п'ятьох „великих" і залежно від смаку та настрою, покладається менші чи більші надії на такі „зустрічі". Але ніхто не згадує при цьому ОН. Говориться навіть про ґарантії безпеки, що їх мав би дати західній світ . . . Совєтам. Але таких ґарантій не потребує додатково ніхто нікому давати, бо їх дають постанови ОН. Якщо є такі думки про ґарантії і якщо над ними йдуть дискусії, то це є тільки доказом, як скептично дивиться світ на постанови, які повинні зобов'язувати всіх членів цієї організації.

Ці факти могли б допровадити до зовсім невідрадних вислідів. Було б так тоді, якби мати перед очима ці високі цілі, які ця організація поставила во главу своїх постанов та діянь, а з другого боку брати до уваги це, що вона осягнула .Але такий стан не виключає того факту, що ОН являють собою таки реальну силу. Бо яку вагу має ця установа, видно хоч би з того факту, що не зважаючи на всілякі невдоволення та протести, ще ніхто не відважився виступити з членів цієї організації. А також червоний Китай не боровся б так завзято за прийняття в члени ОН, якби вони не мали своєї питомої ваги. А далі: є вони ще й тим великим дзвоном, що в нього можуть бити на сполох усі менші народи, яким дістся кривда і які хочуть настроїти опінію світу на свою користь.

Водночас, було б нереальним домагатися, щоб ОН розв'язувала всі питання світового характеру. А зокрема так довго, як довго деякі держави та народи провадять імперіялістичну та колоніяльну політику, буде ця організація приневолена ждати до того часу, коли всі поневолені народи осягнуть повну свободу та незалежність.

Дмитро Сокульський (Саскатун, Канада)

ПІД УВАҐУ НАУКОВЦЯМ

УКРАЇНІКА В НОВОМУ ВИДАННІ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ БРІТАНІКА

З цікавістю беремо до рук найновіше видання Encyclopaedia Britannica, Chicago, з 1953 р., що складається з 24 томів, і шукаємо інформацій про Україну. Під гаслом „Ukraine" т. 22, стор. 667-672 знаходимо статтю про Україну, яку можна б поділити на дві частини з огляду на авторство.

На першу частину статті складаються розділи про геологію, ріки, підсоння та археологію України. Згадану частину опрацював R. M. Fleming, бібліотекар Географічного Товариства в Aberystwyth (Валія) та анонімний автор, підписаний ініціялом X.

В цій частині Україну трактується як складову республіку СССР, що підписала федеративну умову з Сов. Росією в 1920 р. Географічні дані подано здебільшого за російськими джерелами, бо раз-у-раз повторяється термін „South Russia".

Розглядаючи другу частину статті, завважуємо не зовсім вміле розміщення матеріялу, бо по розділі про історію подано матеріял про ліси, хліборобство, індустрію, мінерали, транспорт, населення і на кінці — про українську літературу.

При кінці розділу про літературу подано відповідну бібліографію. Подані такі джерела: С. Єфремов: Історія української літератури, 1911; В. Дорошкевич: Підручник історії української літератури, 1927; М. Грушевський: Історія української літератури, 1923; T. Tyskiewicz: La Litterature Ukrainienne, Berne. 1919; T. Hrushevsky: Anthologie de la Litterature Ukrainienne, 1921.

З повищого бачимо, що найновіше джерело походить з 1927 р.

Друга частина статті підписана Д. С. Мірским, б. лектором російської мови в лондонськім університеті. Мірский розпочинає історію України від 1917 р., подаючи тільки загальні відомості про давніші періоди. Очевидно, що княжу добу включено до історії Росії, а козацьку добу потрактовано як розділ в історії Польщі під заголовком „Cossack revolt".

На думку Д. С. Мірского історія української мови починається від 16 віку (щось подібне твердить червоний „старший брат"), а давня доба належить до російської історії.

Якщо йде про представників українського письменства, то в статті Мірского згадується таких письменників: Шевченка, Вовчка, Франка, Лесю Українку та Коцюбинського. Виглядає, що зі смертю Івана Франка перервалась нитка української літературної творчости.

Знаходимо також дещо матеріялу про Україну під гаслами Ruthenia (Carpathian Ruthenia), Ruthenians та Ruthenian church, де подається коротко історичні дані.

Під гаслом „Galicia" т. 9, стор. 974, подано статтю про Галичину, підписану ініціялами C. A. M. (T. A. Macartney). При обговоренні історії Галичини, автор вважає її складовою частиною Польщі. Зокрема, описуючи події з часів українсько - польської війни 1918-19, автор вживає термінів „Ruthenians", „Ruthenian government" та „Ruthenian troops" для теренів б. Західньо - Української Республіки в протиставленні і відрізненні до термінів „Ukrainian Republic" і „Ukrainian army", яких вживає тільки у відношенні до Центрально-східніх земель, що творили Українську Народну Республіку до часів акту соборности з 22 січня 1919 р.

В цій же статті подано коротку історію церковної унії в Україні, а зокрема на західньо - українських землях.

Шукаючи матеріялів про славних мужів України, знаходимо в т. 5, стор. 612 окрему статтю про Б. Хмельницького, а в т. 15, стор. 129 — про І. Мазепу. Бібліографія, подана при кінці статтей, включає таких авторів, як Куліш та Костомарів, і доведена тільки до початку першої світової війни.

Не знаходимо окремої статті про Шевченка, хоч вміщено досить великі статті про Міцкевича та Пушкіна. В загальному покажчику до енциклопедії, поміщеному в т. 24, натрапляємо на іншу помилку, а саме на стор. 363, подано гасло: Petliura (Petlyura), Simeon (Russ. Leader), відсилаючи до тексту в тих томах, де є про нього тільки короткі згадки в розділі про історію України та Польщі. Окремої статті про нього не подано. Знов же в принагідних згадках про Петлюру представлено його як провідника УНР, що боровся проти російського большевизму. Через це вийшла явна розбіжність між покажчиком і текстом.

Разить факт, що зовсім поминено новіші джерела про Україну і що не запрошено до співпраці більш компетентних чужих вчених, не кажучи вже про українських. Треба підкреслити, що зовсім задовільно й об'єктивно подано інформаційний матеріял про Польщу, який опрацювали здебільше польські автори Роман Дибовскі і Казімєж Смоґожевскі.

Щоб перевести дальшу верифікацію вартости і актуальности інформацій про Україну, переглядаємо попередні видання тієї Енциклопедії з 1937 і 1943 рр. З великим здивуванням констатуємо, що матеріял про Україну, поданий в 1953 р. — це майже без зміни той же з 1937 року, з тою різницею, що змінено порядок розділів.

Інформації про Україну з 1937 і 1943 рр. підписані теж Флемінґом і Мірским. Тільки ж у новому виданні енциклопедії з 1953 р. анонімний автор X вставив розділ про історію між розділи про археологію й ліси, залишивши історію літератури при кінці. Зате у виданні з 1937 р. розділи про історію, мову й літературу були вміщені разом при кінці. Виходить з того, що п. X був не дуже то вдалим впорядчиком матеріялу до видання 1953 року.

Нема сумніву, що матеріял про Україну, поданий у найновішому виданні Енциклопедії Брітаніки з 1953 р. перестарілий і не відповідає найновішим дослідам в ділянці українознавства. Тому й не переконують нас запевнення п. Юста (W. Yust), головного редактора нового видання, у вступі до Енциклопедії про безнастанну перевірку інформаційного матеріялу. Між іншим він заявляє, що 25% матеріялу підлягає постійній перевірці при кожному новому виданні, а 75% інформацій піддається тільки періодичній ревізії. Виходить, що п. Юст зачисляє український матеріял до періодичного, а цей період вже триває 16 років і на основі Енциклопедії нічого нового не трапилось за цей час в ділянці українознавства.

На жаль, і цим разом заговорили про нас без нас у такій широко відомій і поважній енциклопедії як Енциклопедія Брітаніка, інформуючи фальшиво світ про Україну.

Час найвищий подбати, щоб на майбутнє ми могли промовити про себе в Енциклопедії Брітанніка і всюди, де потрібно це зробити. Це завдання належить передусім до наших наукових установ НТШ і УВАН.

ПРОМОВА ПІСЛЯ ЗБОРІВ

Вельмишановні Пані й Панове. Достойна Громадо!

Врешті можу забрати слово, як пристоїть шануючому себе суспільному діячеві, відповідальному за долю народу. Ніхто не може обмежити мені часу промови, ніхто не відбере голосу . . . Бо ось на цих останніх зборах Укака прямо не міг я дійти до голосу. В диктаторсько-антидемократичний спосіб там було обмежено промови до шести хвилин, супроти чого я міг промовляти ледве пів години (не згадуючи кількох промов „ у справах формальних").

Достойні Пані й Панове! Я певен, що буду виразником абсолютної більшости нашого зорганізованого громадянства, коли з цього місця запротестую проти глибокої кривди, яку нам нанесла Президія зборів. Я певен, що кожний з Вас, так як і я, їхав на Збори Укака з великою надією, що зможе виступити з гідною промовою й висловити усі свої думки, жалі, критики, домагання й вказівки, яких не хоче вже слухати громадянство по наших провінціональних відділах Укака. А тут — шість хвилин! Чи думають, що я не потраплю говорити довше? Таж за шість хвилин правдивий бесідник нашої клясично-традиційної школи навіть розмахнутися не може; навіть видумати не встигне, що далі говорити!

Але, Достойна Громадо, я патріот: то не про особисту кривду й розчарування буду говорити, а про народну трагедію, доказом якої були ці збори. Пропадають, мої Панове, найкращі традиції народні, минаються безслідно збори, що були прикрасою і цвітом суспільного життя, що душі й тілові насолоду давали і про розмах та активність патріотів-громадян свідчили! Останні збори Укака, це наявний доказ цих розкладових тенденцій, які загрожують основам нашого буття! Все на американську моду зміняється, все, щоб тільки скоро, практично, ясно і до речі, „ту ди пінт"! Якби це найважніше було на зборах! Панове, а де ж традиція? Що ми варті без традиції? Таж таке відступництво прямо народною зрадою пахне!

Наперед, питаюсь Вас, Пані й Панове, Святочна Громадо, чому не було виборів президії зборів? Чи це по-демократичному? Ось хотів я запропонувати на Предсідника зборів мого старого приятеля, відомого таборового кооператора з дипівських часів, і я певен, що він був би мене запропонував на цю позицію. Яка нагода показатись перед публікою і виголосити промову, відмовляючись від кандидатури! Але де ж там . . . А де ж були привіти від усіх наших установ? Приготовив я собі такі два привіти, один від нашого центрального, а другий від матірного товариства, які ми заснували недавно в нашому Мід-Вестському містечку Ню-Куликів, оба коротенькі, не більш як пів години кожний. Але й це відпало . . . Або звіти управи: Як так далі піде, то надрукують їх наперід і пішлють усім делеґатам, а на зборах взагалі звітувати не будуть. Прямо мороз поза спину переходить на саму думку про таке (гай, гай, скільки ж то я назвітувався в житті, за добрих часів!). Цим разом, правду сказавши, ще так не було і навіть дещо старим звичаєм запахло, коли наперед голова і його заступник говорили про все, а потім окремі виділові повторяли те саме своїми словами. Але й це все не тривало так довго як повинно б: всього майже один день.

Одначе найбільший занепад, який затривожив моє традиційне серце, показався на відтинку ораторсько-дискусійному. Застрашаюче малий відсоток промовців, ледве більш як половина, проявив ще сліди старої високої ораторської кляси кооперативно - просвітянсько - рідношкільно - центро- і маслосоюзно - ундівської ери нашої історії, — з усією фінезією, психологією, тактикою, поезією і патріотичним патосом. А решта? Аж сором . . . Так не цікаво, так „ту ди поінт". Було навіть пару таких, що справді говорили тільки шість хвилин. Ще чоловік не роздрімався або не розговорився з сусідом, а тут уже зміна бесідника, рух на залі, заколочення спокою . . . зіпсуття настрою . . . Не поважно це, Пані й Панове, Достойна Громадо, і не традиційно! І немає вже борців за традиційні звичаї. Галактіон Чіпка, досі вірний апоґей старих добрих часів, кажуть, пішов у відпустку. А той молодик Ікер зовсім замериканізувався. То нехай же я стану цим останнім Моґіканом і подвижником традиції. В голові в мене вже монументальний твір „Як вести збори, і як вестися на зборах". Тільки боюся, що не знайдеться між нами меценат, який зрозумів би повністю вагу такого твору для нації і посвятив би пару тисяч на гонорар і видання твору. Напевно і Владика Мстислав не схоче видати її, бо поспішився й обіцяв видати якийсь там менше важний твір про початки нашої мови. Тому-то, на початку сезону зборів, засідань, конференцій і т. п. мітінґів хочу тут лиш коротенько подати кілька засад клясичної орації, освяченої традицією і практикою цілих поколінь. Вірю, що сповню так велику громадську місію, яку оцінять аж майбутні покоління.

ПЕРША засада, це достойність і повільність орації. Увесь ефект зразу пропадає, коли промовець машерує поспішно до трибуни і, ледве став там, починає говорити. Навпаки, тактика вимагає станути спокійно й достойно на трибуні і — нібито чекаючи на абсолютний спокій на залі — дати нагоду публіці придивитись особі промовця.

Сама промова повинна складатися із таких засадничих композиційних частин:

Перша частина — це заяви промовця, що буде говорити коротко. Дехто робить це заявляючи прямо: „я тільки два слова", або „я тільки коротенько", але на мою думку заяву цю краще висловити бодай кількахвилинною промовою. Адже це інтродукція не так промови, як промовця!

Друга частина — це заява промовця про що він НЕ буде говорити. Тут слід вичислити всі ці проблеми і найкраще мотивувати й виправдуватись, напр., так: „бо, як уже сказав мій передбесідник . . ." і тут повторити своїми словами промову передбесідника.

Третя частина — це заява промовця про що він буде говорити. І це слід широко мотивувати, підкреслюючи особливі кваліфікації промовця розв'язувати дані проблеми, наприклад, що промовець нічого не робить а тільки „обсервує" роботу других, то має певну „перспективу" і т. д., або, навпаки, що промовець старий громадський діяч . . . і ту вичислити всі громадські функції промовця від дня народження — і т. д., і т. д.

В четвертій частині слід почати „до теми" (найкраще критику й складання заяв від свойого угрупування). Заповідження з попередньої частини, очевидно, не можуть в'язати промовця, а навіть практика показує, що корисно говорити про зовсім щось інше. Коли хтось слухає, то така несподіванка зробить на

(Закінчення на стор. 5-тій)

Література Мистецтво Розвага

Михайло Островерха

ПОВОРОТ ДО СТАРОУКРАЇНСЬКОЇ ТРАДИЦІЇ У МИСТЕЦТВІ

...Бо вже так воно якось іноколи буває, що процес духової діяльности даного мистця іде своїм правильним шляхом, але в історії мистецтва не завсіди докладно його утривалюється. В тім може бути вина історика, а може бути вина й мистця, що він у своїй скромності не висувається надто „на очі" історика-критика. Либонь, сміливець той, хто береться удокладнити хід цього процесу діяльности мистця. И удокладнити з перспективи часу — ретельно, безсторонньо. Не кажу, що таке удокладнення задоволить усіх тих, хто цією справою цікавиться. Що ж, люди людьми, а правда в історії нашого мистецького життя — одна.

Михайло Осінчук

В цім випадку — маю на думці: поворот до староукраїнської традиції у церковному мистецтві в Галичині; поворот до староукраїнської ікони, до такого ж орнаменту. Як воно в нас, у XX столітті, прийшло до того повороту, хто до нього спричинився? Ось це тема цієї статті.

Не думаю писати історії про цей фрагмент часу. Щоб таку історію писати, то треба до неї матеріяли мати; треба ходити слідами мистців, що в даний час були діяльними, що лишили живі етапи своєї творчости. Нічого з того тут не маю. Лиш моя пам'ять, яка може заводити, та думки й пригадки приятеля чи приятелів і знані твори мистців служать мені за джерело.

* * *

Все те, що доброго й великого у мистецтві в Галичині, дали нам минулі віки; що було зачерпнене з Візантії, з Італії, і поставало в творчій потузі духа українського мистця, який ці бачені й пережиті стилі, ці ритми й кольори перепалював у своїй душі й серці та й давав український стиль ікони, орнаменту, — все в XIX столітті змів шорсткий вітер нових часів-революцій. Неоклясицизм, реалізм і реакція на них від половини XIX століття, імпресіонізм зовсім перервав золоту нитку надхненного і святого висловом, містикою церковного мистецтва в Галичині.

Людина, що — в староукраїнсько-візантійськім мистецтві, в тих, нехай і схематичних, лініях, у тім, інколи притемненім, сильнім кольориті, який часто, за італійською школою, грав також повною гамою живих і ясних барв — творила повну гармонію з Богом Усетворцем, — у другій половині XIX століття ця людина стала лише зарисом, контуром, натяком на людину. Такий стиль, така людина в церковному мистецтві не мали що робити. Мало того — висловлювати Бога в церковному мистецтві лише, як наоспіх кинений, миттєвий зарис, це вже було, і є, недопускальне й для зреволюціонізованого духом мистця. Мистець знав і знає, що людина у своїм терпінні чи в благості хоче „бачити" свого Подателя усіх ласк. Але мистець у XIX столітті й не думав вертатись до старовини, бути „ретроградом" у нові часи, знову йти до схематичности, то він сприймає на його думку нове: в Німеччині ж, у Мюнхені, в 1892 році, приходить сецесіонізм. Представниками цієї новини в Галичині були Модест Сосенко, 1875-1920, і Юліян Панькевич.

Але сецесіонізм, як такий, при повноті мистецького життя з кінцем XIX і з початком XX століття, не довго проіснував і в нас: доля його проминлива. Дух українського мистця побивався за своїм, українським висловом, який в основі всякі чужі „ізми" відкидає. Йти ж знову до імпресіонізму, ще й у церковному мистецтві (де людина — проблиск, з'ява, зарис), було вже зовсім не до шмиги. І наш мистець шукає своєї форми, стилю, щоб висловитись по-своєму.

У Панькевича студіює молодий мистець, син золотого Поділля з села Могильниці біля Теребовлі — Михайло Бойчук. Зацікавлюється ним митрополит Андрей Шептицький і вручає йому стипендію. Михайло Бойчук у Парижі. Це початок XX століття, перед першою світовою війною. Мистецьке життя Парижу кипить, через вінця імпресіонізму переливається. М. Бойчук, хоч тихий і мовчаливий, неодно прецікаве чує, неодно бачить, при неодній палкій на мистецькі теми дискусії буває.

М. Бойчук, побувавши в Парижі, в цім осередку всяких, інколи дуже карколомних у мистецтві експериментів, вертається до Львова. И тут, по Парижі, дає в Дяківській бурсі в каплиці, свої перші твори: св. Іван у Патмос і Тайну Вечерю. Ці твори стали ревеляцією! Сміливість і полет легкість і глибина в рисунку, гармонія композиції й кольорів, а все разом — монументальність. Стиль же, в основі, — поворот до староукраїнсько-візантійської традиції.

Шлях показано!

Перша світова війна, 1914-1921, перервала правильний розвиток мистецького життя. Михайло Бойчук, за революції дістається до Києва й там живе й творить, поки московська влада червоних не зліквідувала і його.

В Галичині — при всій суматосі перших років нової окупаційної влади Польщі, прокидається українське духове життя. Прокидається до життя й мистецтво. В ділянці церковного мистецтва появляються нові творці. Геніяльна спроба Михайла Бойчука — повороту й у церковному мистецтві до своєї традиції, не прогомоніла безслідно. Приходять нові мистці, які стають на цей же самий шлях українського мистецтва, зокрема церковного.

До цих мистців треба зараховати на перше місце Михайла Осінчука. Він, по першій світовій війні, перший рішився станути на цей шлях — повороту до старовинної української традиції в церковному мистецтві. Його першого оживив і захопив та надхнув той добрий і конструктивний дух повороту до ритміки в церковному мистецтві, що в церкві молитовно охоплює душу людини, до читких і ясних ліній, що викликають у душі вірного ясний настрій, до прозоро-барвного і ситого кольориту, що підносить душу християнина до небесних висот. Правда, М. Осінчук не пішов на-сліпо за стилем і формою М. Бойчука; цей стиль, цей вислів, хоч і високомистецький, просто — поривний, для кожної церкви не підходить. Михайло Осінчук, взявши в М. Бойчука саму ідею *нового*, творить свою форму, свій стиль, свій вислів. Його ікони Христа, Божої Матері, його Пантократори ожиблені, ояснені світлістю, їх кольорит декуди перламутрової легкости.

Перший твір М. Осінчука в стилі старовинноукраїнської традиції у мистецтві, це ікона Божої Матері, що він виконав її у 1922/23 році для Преображенської церкви у Львові. І вже в цій праці виявив мистець свою ідею *основи* церковного мистецтва. Друга ікона Божої Матері в цьому ж стилі є з 1927 року. Ця ікона знаходиться у Пітсбурзі, Па., куди забрав її Преосв. Василь Такач, що був у Львові, в 1927 р., на з'їзді наших єпископів і, сподобавши собі дуже цю ікону, купив її.

У 1928 році М. Осінчук зважується виступити з цим оновленим стилем у церковному мистецтві між ширший загал. І разом із Павлом Ковжуном розмальовує церкву в Грималові. Ця перша спроба увінчалась великим успіхом. По Модестові Сосенкові була це смілива новина. А по четвертій так розмальованій церкві М. Осінчук дістає нові замовлення малювати церкви — саме в такому стилі.

В цій наполегливій і основній праці нашого мистця йде йому назустріч і митрополит Андрей Шептицький: він же увесь час свого життя змагав до повороту до старовинного духа української культури. І він поручає своєму духовенству, щоб М. Осінчук розмальовував церкви саме в цьому стилі. І так, між іншими, — бо не всі спам'ятаєш, — М. Осінчук розмалював наші церкви в отаких місцевостях: Перемишль — семінарійна каплиця, Наконечне-Яворів, Долина, Калуш, Копичинці, Новий Битьків, Володимирці, Миклашів, Сокаль, Поториця, Озірна, Осташів, Зашків, Львів — св. Юр. Розмальовував їх він сам, то з Павлом Ковжуном. Крім цього, намалював ікони до іконостасів: у Львові — Мала Семінарія, у церквах Гребенова і Володимирець.

Усі праці М. Осінчука глибоко передумані, овіяні щирим надхненням, спертім на замкненій графічній ритміці, на гармонії, що все — разом із багатим орнаментом — творить мальовничу молитву, душу вірного охоплює містикою. Та й сам мистець каже: „Правдиво розмальована церква в нас, у нашім стилі, своєю поліхромією ритмікою ліній, виразом ікон має творити одну цілість із Службою Божою і з хором вірних, з молитвою". Справді, адже ж, вірний, увійшовши в церкву, повинен усією своєю істотою відчути потребу бути відірваним від світу, що перед хвилиною залишив його за дверима церкви. До такого почуття приводить його й правдиво християнське, і християнсько-етичне мистецтво розмальованої церкви.

Мистець слушно гордий на те, що ніяких „ізмів" чужої натури він не переходив у своїй творчості. Ми маємо забагату й пишну нашу духову традицію, то нам усі ті чужі „ізми" зовсім непотрібні.

Михайло Осінчук бере живу участь у мистецькому житті у краї й закордоном. Його твори можна було оглядати на багатих виставах АНУМ у Львові. Його графічні праці були на виставах у Варшаві — 1936 р., у Берліні — 1937, у Римі — 1938. У ЗДА, в Лос Анджелес, він виставляв виключно цілу серію своїх екслібрісів; тоді й премію одержав. Брав участь у виставі українського мистецтва в Ню Йорку, в 1952 році.

Його ікони ми оглядали в краю: і в палаті митрополита Андрея Шептицького, і в Духовній Академії у Львові; в приватних домах — Ярослава Скопляка, проф. Кордюка, Михайла Терлецького, д-ра Романа Осінчука й ін.

І тут, на цій вільній землі, М. Осінчук далі й з успіхом продовжує свою мистецьку діяльність. В 1948 році розмалював він дві церкви в Торонто, Канада. Цього року розмалював церкву, разом із Петром Холодним, у Байоні, Н. Дж. Тепер малюють церкву у Вунсакет, Р. Айл.

Михайло Осінчук не перериває своєї місії: поворот до староукраїнської традиції у мистецтві.

Фонд Українських Мистців

Об'єднання Мистців Українців в ЗДА, маючи щораз більше випадків, коли його члени потребують негайної допомоги через недугу власну або у своїй родині, або інші т. п. нещастя, рішило оснувати окремий свій Допомоговий Донд. Для заснування такого Фонду всі члени Об'єднання рішили жертвувати по одному свому мистецькому творі: образові чи різьбі. Зібрано вже досі 18 експонатів, а всіх буде коло 40-45. В Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку відбудеться виставка і розпродаж всіх отих високомистецьких експонатів, з призначенням всіх одержаних з розпродажу грошей на згаданий Допомоговий Фонд Об'єднання Мистців. Перед відкриттям виставки будуть проголошені всі прізвища авторів-мистців і їхні твори. Коли хто з членів Об'єднання досі ще не прислав свого твору, Управа Об'єднання просить їх оцим зробити це як мога швидше на адресу ЛМКлюбу в Ню Йорку, 149 — 2-nd Ave., New York, N. Y., на ім'я голови проф. С. Литвиненка..

Кримінальна тематика в Літ.-Мистецькому Клюбі

В одну із „п'ятниць", 30-го жовтня ц. р., Літературно-Мистецький Клюб в Ню Йорку гостив поета Остапа Тарнавського з Филаделфії, що виступав тут з окремим авторським вечором. Але виступив цим разом, головно як прозаїк і то як автор доволі „проблематичного" в нашій літературі жанру: сензаційно-кримінальної новелі.

Пожвавлена дискусія, що розвинулась опісля, доказала ще один раз, що т. зв. авторські вечорі не були б, за традицією такі „сухі" і схематичні, якщо б на порядку вечора стояла дійсно жива й актуальна тема, чи проблема. „Рапорт інспектора Бравна" О. Тарнавського це справді рідкісне явище в нашій еміграційній новелістиці. Не маючи претенсій бути зарахованою до „великої літератури", новеля в цілком поправній з літературного боку, а при тому інтриґуючій формі, заторкає незвичайно цікаву тему, проникання совєтських аґентів до ЗДА під плащиком т. зв. переміщених осіб.

Дискутанти відмітили деякі „формальні" недотягнення в побудові новелі, що виникли, переважно, з того, що автор не має ще „набитої руки" в кримінальній тематиці. Були й такі „голоси народу", що загалом квестіонували „доцільність" такої тематики в нашій літературі. Недостачею автора (і самого вечора) було те, що О. Тарнавський не є, на жаль, мистець в художньому читанні...

На закінчення Вечора автор відчитав декілька нових, прегарних своїх поезій, особливо тепло зустрітих слухачами.

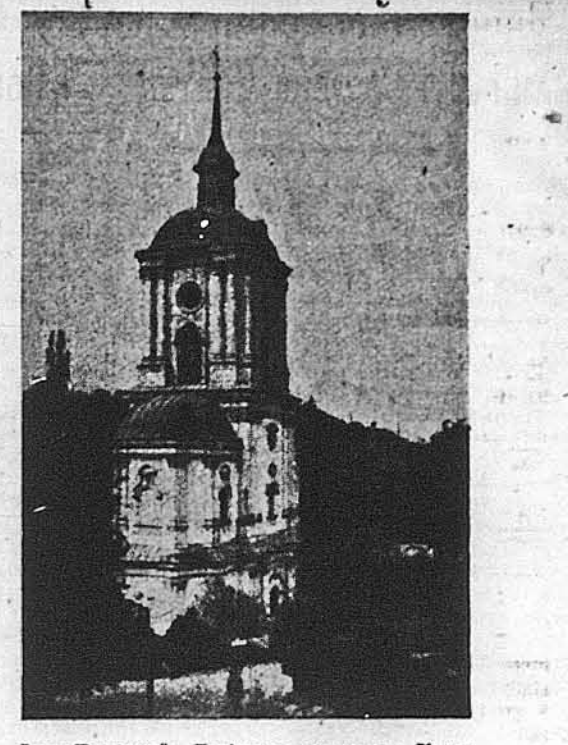
І. К.

ПОМЕРЛА СОФІЯ ТОБІЛЕВИЧ

В Києві 8 жовтня померла Софія Тобілевич, проживши 94 роки. Софія Тобілевич — це дружина видатного українського драматурга (письменника й артиста) Івана Тобілевича (Карпенка-Карого).

ВИДАННЯ ЛЕҐЕНД ПРО ХРИСТА

У видавництві „Євшан-зілля" в Торонті вийшла друком нова книжка, збірка леґенд про Христа, пера Константини Малицької п. з. „Гарфа Леілі". Видання великого альбомного формату, в мистецькому оформленні графіка Юрія Кульчицького матиме понад двадцять великого формату ілюстрацій-деревори́тів. З цього погляду книжка буде вийнятковою появою, буде мистецьким альбомом відбиток з оригіналів-дереворитів, а одночасно становитиме цінну релігійну лектуру, що її в нас, на жаль, так дуже мало. Мова і стиль леґенд — прості і ясні, так що і найменші діти сприйматимуть зміст, а дорослі бачитимуть світ Христової науки і правди. Більшість леґенд з різдвяною тематикою, а остання леґенда — воскресна.

Іван Барський: Дзвіниця церкви св. Кирила в Києві з 1748 р., зруйнована большевиками в р. 1937

В. Січинський

ІВАН БАРСЬКИЙ

Велика культура української архітектури XVII-XVIII стол., що заслужено здобула собі назву окремого стилю українського чи козацького барокко, дала цілий ряд визначних українських архітектів, що працювали в XVIII столітті. Треба передовсім згадати такі славні імена, як Йосип і Федір Старченки, що працювали в Києві, зокрема в Печерській Лаврі, Іван Зарудний в Москві, Степан Ковнір будівничий стильових будинків Київської Лаври, Іван Мироновський — академік архітектури Петербурзької Академії Мистецтв, київський архітект Андрій Меленський, харківський Петро Ярославський і багато інших.

Поміж київськими архітектами особливе місце займає Іван Барський, брат відомого мандрівника Василя Барського, останній знаменитий дослідник архітектури. Брати Барські походили зі старого українського роду, батько їх був київським купцем і старостою Успенської Соборної церкви на Подолі. Іван Барський народився в Києві в 1713 році. Основну освіту здобув у Київській Академії, де в 1742 р. був у клясі філософії. Як відомо, в Київській Академії, в більшій мірі, як в західньо-европейських школах, звертали увагу на мистецтво. Вчили не тільки рисунків і ґраверства, але навіть архітектури, до половини XVIII стол. разом з математичними науками, а згодом як окремий предмет. З дальшої біографії І. Барського відомо, що одружився в 1744 році і згодом став батьком 15 дітей... В роках 1744-1748 не був у Києві. Дехто припускає, що тоді удосконалив свою фахову освіту або здобув практичного досвіду в будівництві на Правобережжі. З 1749 року І. Барський став урядовцем київського маґістрату, як міський архітект, здобувши також титул радника маґістрату. Вмер і похований в Києві в травні 1785 р., за іншими відомостями — 10 вересня 1791 р.

Вихований в українських бароккових традиціях, архітект Іван Барський творив свої проєкти у переходовому стилі від барокко до клясицизму з елементами стилю рококо. Одначе будови нашого мистця відзначаються своєрідним стилем, на основі цілої культури української архітектури і народного мистецтва. Факти з діяльности І. Барського і самі його споруди свідчать, що був він не тільки визначним мистцем, але також і добрим техніком-інженером. Перша споруда, яку провадив він в Києві в 50-их роках XVIII стол., був міський водотяг, де центральною будовою був павільйон-фонтан на головній площі Подолу, т. зв. „Феліціял". Заразом це одна з найстарших споруд новочасного водотягу в межах цілої російської імперії на що звертали увагу і чужинці-мандрівники (Напр. Гільденштедт 1774 р.). „Феліціял" — округла ротонда побудована в рр. 1748-49, на 4 стовбах з 4 подвійними колонами коринтського стилю. Згодом була дещо репарована архітектом А. Меленським в 1828 р., коли прибрала більше ознак стилю ампір.

Далі І. Барському належить понад 12 великих споруд, головно в Києві. Одна з перших церковних будов нашого архітекта — дзвіниця Кирилівського монастиря 1748 р., дає зразок будови, де ще сильно помітні традиції українського барокко. Це властиво комбінація тридільної української церкви з дзвіницею, оригінального помислу і оформлення. Ця будова погоріла в 1875 р. і була відновлена зі зміною перекриття. Зовсім зруйнована московськими большевиками в 1937 році.

Інша дзвіниця Петро-Павлівського манастирища 1756 р., не була докінчена в найвищому 3 поверсі і перекрита ампіровою банею в 1811 р.

(Закінчення на стор. 4)

Д-р Дмитро Бучинський, Мадрід

ЕЛЬ ЕСКОРІЯЛЬ

Ідучи залізницею чи шляхом на північний захід від Мадриду, на 52 кілометрі пустинної та кам'янистої Нової Кастілії, в заглибленні ґранітних скал гори Карпетана, на висоті 1039 метрів понад позем моря, лежить містечко Ель Ескоріяль.

Ще в XVI сторіччі на місці сьогоднішнього королівського міста Ескоріялю була маленька й убога оселя пастухів, що випасали в тих околицях череди овець та кіз. Сьогодні місто нараховує кругло сім тисяч мешканців, що більшістю займаються ґотелярством. В Ескоріялю кожний дім — це пансіон чи готель, як наші Жаб'є, Ворохта, Косів чи яка друга місцевість у наших мальовничих Карпатах.

В місяці січні 1556 року Карло V підписав напівабдикаційний акт, яким еспанські королівські корони Кастілії й Араґону передав своєму синові Філіппові II (1556-1598). З цього вив'язалася жорстока війна між Еспанією і Францією, що велась зо змінним щастям майже цілий рік. До кривавої битви прийшло під французькою твердинею Сан Кінтін, в якій згинув квіт французького лицарства. Вирішний день бою припав на 10 серпня 1557 року. Це день еспанського святого мученика Льоренза. Філіпп II зараз після бою зложив торжественну обітницю побудувати в ім'я цього святого церкву й манастир.

Так народилась ідея великої жертви на славу Божу, відомого на цілий світ манастиря і його базиліки Сан Льорензо в Ескоріялю, що сьогодні, не без рації, вважають восьмим чудом світа, що є гордістю еспанського творчого духа. Манастир Ескоріяль — це фактично образ еспанського духа, його величі й сили, яким жила й творила Еспанія в XVI ст., яким, як казковим спогадом, живе вона ще сьогодні. „Ескоріяль — пише Хуліян Зарко — віддзеркалює в собі всю велич, силу й блиск, всю маєстатичність і все це разом, у формі жертовника ґіґанта, Еспанія жертвувала на славу Всемогучого Бога!"

Щоб зрозуміти цю жертвенність на славу Божу, треба, в першу чергу, приглянутися розкішним прикрасам еспанських святинь, їх прекрасній будові. Первовзором жертвенної праці й жертвенности в дорогоцінних дарах, різнородних фундацій для церков і манастирів, що навіть сьогодні, в цьому страшному зматеріялізованому часі, в Еспанії ще не перевелись, є Ескоріяль.

Направду, коли стати під ґранітними мурами манастиря, коли не бачити головної копули базиліки, що так дуже пригадує копули наших рідних церков, то в цьому ґраніті відчуває людина могутність Божої творчої руки, відчуває свою слабість, і тільки здалека, поглянувши на масив манастиря, людський дух, по маєстатичній копулі та вежах, підноситься весело, з внутрішнім задоволенням у небесні висоти.

Манастир збудований у формі прямокутника, чи стисліше, у формі нашої букви „Ш", що символізує рушти, на яких араби мучили св. Льоренза, розміром 207—164 метри. Починаючи від підвалин аж до останнього камінчика в копулі і вежах, що на висоті 72 метрів закінчені мосяжними хрестами, все збудоване з ґраніту. Коли не приглядатися вапняним та олив'яним сполукам ґранітових квадратів, то здається, що цей кольос не складений, а вилитий з одноцілої ґранітної маси.

Угольного каменя під Ескоріяль поклали дня 23 квітня 1563 року Філіпп II та його архітект Хуан Бавтіста де Толедо, а будова закінчена 13 вересня 1584 року. За ростом мурів слідкував і доглядав сам король з гори Карпетана, де зберігається вижолоблене в ґранітній скалі місце, на якому він сидів, а яке називають ґранітним королівським троном чи фотелем.

Розважаючи те, що деякі ґранітні квадри 4,40 м. завдовжки і 2 м. завгрубшки, треба підкреслити, що праця не була легка. Цілком слушно завважив один з чужинців, що, не маючи сьогоднішніх модерних двигунів, її можна було виконати не, як дехто думає — лиш невільничою працею, а треба було мати велику духову силу, треба було вірити у свою власну працю. Варто завважити, що під час будови Ескоріялю на еспанській землі також було свого роду невільництво чи кріпацтво, але король наказав всім, без жодного винятку, робітникам за працю платити. Працю двигунів виконували воли та люди. Риштування при тій будові не уживали, бо воно мабуть не було б видержало страшного тягару ґранітних квадрів, а заступала його земля, що її підсипали під мури. Наслідком того підсипання ціла будова була покрита землею, яку почали розвозити щойно по її закінченні. Тому, серед еспанського народу існує леґенда, що Ескоріяль побудував сам Господь, об'явив його в сні Філіппові II та наказав відкопати базиліку й манастир.

Ціла ця будова не має жодних прикрас. Тяжкий масив ґраніту оживляють і роблять його легким прямі лінії, що відділяють поверхи, двері, вікна, прості дорійські колони та геометричні фігури — кружки, кулі, трикутники, піраміди — викувані на ґранітних квадрах.

Торжественне посвячення манастирської базиліки відбулося 30 серпня 1595 року. Акт посвячення довершив Апостольський Нунцій в Еспанії, Олександрійський Патріярх (номінат) Камільо Кастано.

Ціла прекрасна будівля Ескоріялю має 16 подвір, 11 криниць-помп, 88 криничок-джерел, 13 молитовниць-каплиць, 7 їдалень, 9 веж, 15 кружґанків, бальконів, різних передсінків та заль, 86 сходових кліток, 300 чернечих келій, 1200 дверей і 2673 вікна.

Базиліку й манастир внутрі прикрашували своїми коштами еспанські королі, починаючи від фундатора Філіппа II, а кінчаючи останнім королем Альфонсом XIII в 1931 році. Господарями й опікунами цієї величавої святині спочатку були монахи чина св. Ієроніма, а згодом ОО. Августини, що залишились до нинішнього дня. Про матеріяльні забезпечення базиліки й манастиря св. Льоренза в Ескоріялі сьогодні дбає Адміністративна Рада, якої почесним президентом є голова Еспанської Держави, генерал Франціско Франко.

В Ескоріялі коронувались усі еспанські королі-наслідники Філіппа II, там вони мали свою резиденцію, найближчу до столиці Мадриду, сальони прийнять та тронову залю.

Головний вхід до базиліки веде через т. зв. королівське подвір'я. Через це подвір'я до базиліки тільки раз у житті входили еспанські королі під час коронаційних торжеств, а другий раз вже під час похорону. Через передсінок і залізні двері веде головний вхід до базиліки св. Льоренза. Цілу будову проєктував італійський архітект Франціско Пачотті. Головна нава має форму 50-метрового квадрата, що спочиває на чотирьох колонах, високих на 92 м., які луковим в'язанням сполучені з бічними меншими колонами і творять вісім церков-каплиць.

При вході до базиліки є два кольоси свічники, старої дуже майстерної еспанської роботи. Перед головним престолом, на шовковому шнурі звисає велет павук, під яким спочивають тлінні останки засновника фаланґи Хосе Антоніо Прімо де Рівера, якого в 1936 році зомордували в Аліканте комуністи. Місце спочинку прикрите сірою мармуровою плитою, як ціла долівка святині. На ній бронзовий хрест, галузка мученицької пальми і напис: „Хосе Антоніо". На плиті цій, день і ніч, лежать свіжі п'ять пурпурових троянд, що символізують пролиту кров.

Перед головним вівтарем базиліки, в святині вірних, дві чудові проповідальниці (по лівій і правій стороні) з білого, як сніг, мармуру, обведені мармуром червоно-бурої краски. На білих плитах, на одній проповідальниці медальйони чотирьох докторів Церкви, а на другій чотирьох євангелистів. Обі проповідальниці однакового розміру, красок мармурів і різняться лиш медальйонами. Прикрашені дуже тонкої роботи бронзою. Проєктував їх і виконав мистець Мануель де Уркіза.

До головного престолу веде 17 сходів з білого мармуру. Сам жертівник збудований з найдорожчого мармуру та яспісу, який прикриває одноціла ясписова плита. На жертовнику стоїть кивот і дарохранильниця.

Кивот і дарохранильниця Ескоріялю це найкращі, найбільші й найбагатші в цілому світі. Кивот спочиває на шести мармурових дорійських колюмнах. На його фасаді статуї з

(Закінчення на стор. 4)

Б. Сивенко

НАШІ ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКІ КЛЮБИ

(Ряд помічень і дискусійних завваг)

Коли кажемо „наші", то маємо на увазі відомі нам Л.-М. клюби в трьох великих американських містах, де українська людність скупчена в поважній кількості, а саме: в Ню Йорку, Филаделфії і Дітройті.

З кінцем 1949 року в Ню Йорку скупчилися декілька десятків новоприбулих українських літераторів і мистців, серед яких виникла думка створити якийсь об'єднувальний центр — місце для товариських сходин з метою обміну думок у питаннях літератури і мистецтва, місце, де наші мистецькі сили могли б почути критичні завваги своїх колеґ і завваги культурних громадян — споживачів мистецької творчости і відповідно кореґувати свої творчі почини і діставати творчу наснагу.

Малося на увазі ще й те, що Клюб час від часу організуватиме для ширшого загалу свої мистецькі імпрези — очевидно, на відповідному мистецькому рівні, і в цей спосіб не тільки стимулюватиме наші культурно-мистецькі сили, а й спричиниться до загального піднесення рівня того роду імпрез.

Основою і ґрунтом діяльности Клюбу, як творчого осередку, мала бути внутрішня робота членства, проваджена в секціях. Цих секцій утворено 4: літературну, музично-вокальну, театральну і образотворчу. Першого року діяльности Клюбу найінтенсивніше проявила себе літературна секція — вона забирала більшість клюбових „п'ятниць", улаштовуючи читання літературних творів (переважно ще не друкованих), у тому числі й п'єс („Змова Катіліни" — Ю. Косача, „Чий злочин?" — В. Чапленка) і тут же, з приводу них, дискутуючи.

Проте, дискусії велися не завжди на належному рівні — забирали голос іноді люди мало кваліфіковані в ділянці літератури. З другого боку, критикованим авторам подеколи бракувало належної телеранції до почутих завваг, в наслідок чого виникали так звані „кваси" і розгарячкованість. Після декількох таких випадків члени літературної секції втратили попередній запал, і діяльність секції пішла на спад. Голова Клюбу С. Литвиненко почав рятувати справу спровадженням сторонніх доповідачів (М. Шлемкевич — цикл „Загублена людина", Ів. Кедрин — гром.-політ. теми). Але оскільки це були доповіді людей, не зв'язаних тоді з щоденним життям Клюбу, то піднести занепалу секційну роботу вони не могли, бо не з секційної лябораторії й виходили.

Другий недолік, що давав себе відчути в діяльності нюйоркського Л.-М. Клюбу — це брак у сходинах і взагалі в членстві нашої молоді нашого доросту. Молодь була собі у СУМ'і, Пласті, ОДУМ'і, в студентських товариствах, якась частина взагалі „ходила самопас", а до Л.-М Клюбу вчащали одиниці.

За такого стану автор цих рядків змушений був виїхати з Ню Йорку і втратив нагоду ближчої обсервації дальшого клюбового життя. Щодо Л.-М. Клюбу в Филаделфії, то зблизька я його не знав раніш і не знаю тепер. Тож якими болями він болів і, можливо, тепер болить — може довідаємося від когось іншого. На всякий випадок зазначуємо, що виміна думок у цій справі, на нашу думку, конче потрібна.

Л.-М. Клюб у Дітройті заснувався навесні 1952 року. Оскільки наших мистців і літераторів тут незрівнянно менше, ніж у Ню Йорку, і на створення життєздатних секцій відразу не заносилося, то Клюб плянувався не стільки як місце творчої наснаги мистців плюс критична перевірка творів мистецтва фахівцями, скільки як місце споживання готової мистецької продукції людьми, спрагненими рідного мистецтва, як місце культурно-мистецької духової насолоди для ширшого загалу симпатиків рідної культури з-поміж місцевої інтеліґенції (новоприбулої й давнішої): учителів, лікарів, інженерів, аґрономів, адвокатів тощо, які майже поспіль *зайняті на переважно* фізичній роботі. Чулися розмови про те, що інтеліґентна людина, коли вона матеріяльно вже трохи „стала на ноги", не може жити самим лише „джабом" та партійно-груповою домівкою, а потребує „чогось для душі", якоїсь „нескремпованої партійно-груповим ключем" духово-мистецької їжі. Уряджувані тою чи іншою груповою орґанізацією спорадичні імпрези такого попиту задоволити не можуть, вже хоч би з огляду на їх рідкість і низький мистецький рівень.

Так говорили не розпорошені й нечисельні мистці, а інженери, лікарі, які вже мали в Дітройті свої Т-ва. І це з їх середовищ виникла ініціятива творення Л.-М. Клюбу. Їм же належить думка, що Клюб має об'єднувати в своєму членстві не лише творців і діячів мистецтва, а й консументів (споживачів) мистецтва й літератури.

Більше того: як видно було з розісланого запрошення-декларації Ініціятивної групи на перші, установчі збори Клюбу, великого значення надавалося витворенню в процесі клюбового життя й діяльности культурної товариської атмосфери і розваги.

Це справді було те, чого наш інтеліґентний загал тут, в Америці, майже цілком не має і брак його відчуває повсякчас, хоч і не всі і не скрізь в однаковій мірі.

Тож передбачено було, що на вечорах-сходинах члени Клюбу і гості не лише слухають ті чи інші реферати й доповіді на літературно-мистецькі теми, не лише милують свій зір і слух відповідними мистецькими точками вечора, але й „дружньо розважаються за чашкою чаю", за столиками в часі перерви. Кожен сідає, де йому найміліше, вибирає собі партнерів „чашки чаю", провадить розмову, незв'язану жадним „порядком денним" і нічим „головуванням". Тут можна обмінятися думками з приводу щойно вислуханої доповіді, як також і враженнями від виконаних мистецьких точок. Але поруч з цим тут є місце і на товариські жарти, дотепи, анекдоти.

Що й казати — задум слушний. Перебування в своєму товариському гурті — це вже розвага і відпочинок після „джабу", що здебільшого (в наших тутешніх умовах) не має нічого спільного з професійним замилуванням і життьовими нахилами та звичками. А річ безперечна, що без товариської розваги людина втрачає енерґію, смак до життя, стає дрібничковою або мізантропом, словом — деґрадує.

А проте, не зважаючи на такий світлий задум і перші початкові успіхи на шляху його реалізації, небавом довелося сконстатувати невдачу: Літ.-Мист. Клюб у Дітройті, попри окремі „злети вгору", не став ні місцем, де спраглі могли дістати потрібну духово-мистецьку насолоду, ні місцем витворення ширших товариських зв'язків і товариської розваги місцевої інтеліґенції.

Які цього причини? Про це в двох словах не скажеш. Спробуємо виявити ці причини в наступній статті.

Степан Женецький

УКРАЇНСЬКА ГУМОРИСТИКА

Гумор, як один з літературних жанрів, це не тільки засіб розвеселювання, але це також, і в першу чергу, потужна зброя критики. Гумореска, фейлетон, сатира, пародія, карикатура, це ті гумористично-мистецькі засоби, при допомозі яких письменник, чи маляр висміває й критикує нездорові прояви свого суспільства, повчає й виховує свій нарід. Загально відома істина, що розвиток гумористики завжди йде впарі з розвитком культури. Гумористична література найкраще розвинена серед тих народів, які досягли високий рівень, де гумор розуміють, люблять і цінять. Натомість завжди клигає вона й не може похвалитися великими досягненнями там, де люди не мають гумору, фальшиво його розуміють, бояться його й поборюють.

Хоч український нарід від природи дуже обдарований, то на диво, наша література не може похвалитися надто великими досягненнями в гумористичному жанрі. Поза Степаном Руданським в минулому столітті й Остапом Вишнею та ще кількома дрібнішими іменами в сьогоднішніх часах, наша нація не спромоглася видати із себе більше талановитих гумористів, які зуміли б піднести гумор в нашій літературі до височини, на яку заслуговує нарід з таким великим гумором, як український. Правда, з лона українського народу, вийшли ще такі великі гумористичні таланти, як Микола Гоголь, Аверченко й Михайло Зощенко ,але вони, на жаль, писали свої твори не українською мовою і тому не можна їх вважати українськими гумористами.

Де причина, що ми, українці, так щедро обдаровані гумором, не створили такої гумористичної літератури, яка відповідала б рівневі гумору нашого народу?

На це склалося кілька важливих причин.

Наша література, докладніше література новітніх часів, від часу її відродження, яке започаткували Іван Котляревський і Маркіян Шашкевич, ще дуже молода і тому не було часу на всебічний її розвиток.

Історичні умовини нашого народу не сприяли розвиткові нашої літератури взагалі: незабаром після її відродження — приходить указ Валуєва, яким заборонено українське друковане слово. Після буйного розквіту нашої літератури в пореволюційні часи, наступив цілковитий її розгром і фізичне винищення найкращих її творців під московською окупацією.

Сама постава українського загалу гальмує розвиток української гумористичної літератури.

Над двома першими причинами, як від нас незалежними, тут зупинятися не будемо, бо це не тема нашої статті. Але коротко розглянемо цю третю причину, яку ми могли б усунути.

Дехто може здивуватися: як це можливо, що самі гальмуємо розвиток нашої гумористичної літератури? Нажаль, коли докладніше придивитись відносинам нашого суспільства до наших гумористів, то приходимо до висновку, що в дійсності так воно й є. Ми, українці, хоч і маємо вроджений гумор, який серед нашого простолюддя, головно селянства, розвинувся до неосяжних вершин, то проте наша вища верства, отже та верства, серед якої твориться література — не розуміє гумору, недоцінює його, боїться, а навіть поборює гумористику і її творців.

У нас немає ні того прихильного підсоння, в якому родяться гумористи, ні того ґрунту, на якому виростає й розвивається гумористика. Письменників інших жанрів оточується в нас великою пошаною, а ліричних поетів просто обожнюється, але до гумористів наша суспільність відноситься байдуже, часто й зневажливо, а деколи навіть вороже. У інших народів, які люблять, розуміють і цінять гумор, особи, що їх діткне жало гумориста чи карикатуриста — приймають його спокійно і щиро з нього сміються. У нас інакше: ми сердимося й гніваємося. Між двома світовими війнами, в Західній Україні найбільшим ворогом українських гумористів, були, побіч польської цензури, — самі українці. Адже відомі факти, що редакторів українських гумористичних журналів у Львові українці часто побивали палицями на вулиці за те, що вони зачепили їх гумористичною колючкою.

Або візьмім наші еміґраційні відносини: хоч тут і немає державних цензур, проте наші гумористи мають великі трудноші. Перш усього вони є обмежені у виборі тематики. Як вірно сказав Роман Купчинський у вступному слові на одному вечорі фейлетоністів в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку, у нас існує забагато „табу", яких гумористи не сміють доторкатися у своїй творчості: цього не чіпайте, про це не пишіть, того не займайте, тому дайте спокій — і так без кінця... А якраз це, про що в нас „заборонено" писати нашим гумористам невидимою, але часто ще сильнішою, ніж ворожа, своєю рідною цензурою, являє собою невичерпну тематику для гумористів і карикатуристів. Це саме ті наші загально-громадські, партійні, групові, товариські та інші болячки нашого еміґраційного життя, які єдино і найуспішніше можна поборювати й лікувати гумором і сатирою.

Скільки то наші гумористи мають нераз труднощів, щоб надрукувати якусь річ, що в ній взято під гумористичний обстріл якусь нашу еміґраційну громадську чи політичну ваду. Редакції наших часописів відмовляються друкувати їх, бо бояться зражувати собі читачів. Щоб надрукувати „гострішу" гумореску, чи фейлетон з нашого громадського або політичного життя, наші гумористи мусять зручно маневрувати й використовувати партійні противенства та симпатії наших пресових органів: в одному друкувати речі з критикою на те політичне середовище, в другому на інше. Наші гумористи часто мусять уважати не тільки на те, про що пишуть, але й які підбирати імена героїв своїх гуморесок, щоб не наробити собі й редакції клопоту. Тому дуже часто читаємо у вступах до гуморесок пояснення авторів, що всі особи є вигадані, а подія до нікого з живих осіб не відноситься.

У нас не люблять, не розуміють і не доцінюють гумористичної творчости не лише широкі круги нашого громадянства, але навіть деякі наші письменники. Нещодавно появилася на ринкові нова книжка одного з українських еміґраційних авторів письменників. Один з наших гумористів написав про неї легку рецензію у формі фейлетону, в якому підсміхнувся трошки з книжки й з автора. Автор книжки, дізнавшись про цей фейлетон, — заборонив редакції його друкувати, загнівався на смерть на автора фейлетону.

Такі й подібні труднощі стрічають наші гумористи на кожному кроці, через що багато з них зражуються й перестають писати. Отже не дивно, що серед таких неприхильних обставин наша гумористика не має таких досягнень, як у інших народів.

Якщо ми хочемо, щоб наша гумористика досягнула вищого розвитку, щоб вона дорівняла бодай тому рівневі, на якому сьогодні стоїть у нас поезія й оповідання — мусимо змінити ґрунтовно відношення цілого суспільства до наших гумористів. В першу чергу мусимо скасувати всі ті „табу" й заборони, що досі існували, й дозволили писати нашим гумористам про все і про всіх, бо про „ніщо" навіть найкращий гумористичний геній не зможе нічого смішного написати. Тоді й наші гумористи напевно дадуть свойому суспільству нові, вартісні твори.

Від Редакції: Гадаємо, що дещо можна б сказати й на адресу наших гумористів. Вони не повинні в своїх гуморесках заторкувати приватні, а то й вузько-особисті справи, тільки боротися з загальними хибами нашої громади, як це робили такі наші гумористи як Іван Франко, Володимир Самійленко, Осип Маковей та інші, дбаючи в своїх творах про типове, а не припадкове.

МИХАЙЛО МІНСЬКИЙ
виступить в неділю 15-го листопада ц. р. в залі Фешин інституту при 225 Вест 24-та вулиця з концертом творів трьох сучасних українських композиторів: Володимира Грузина, Антона Рудницького і Миколи Фоменка. На фортепіяні акомпаніюватимуть самі композитори

КІСТЯК МАМУТА В УКРАЇНІ

У селищі Нова Олексіївка біля Харкова, копаючи котлован для фундаменту нового будинку, робітники знайшли кістки великої тварини. Дослідження, проведене науковцями Харківського університету ім. Горького, показало, що кістки — це решткн мамута, який жив кілька десятків тисяч років до нашої ери. Знахідку доставлено в археологічний музей університету.

МУЗЕЙ ім. Т. Г. ШЕВЧЕНКА ОДЕРЖАВ ЦІННИЙ АРХІВ

Державний музей імени Т. Г. Шевченка в Києві недавно одержав Архів Михайла Чалого. Архів складається з цінних документів про життя і творчість Тараса Шевченка. Серед документів є автографи листів поета і його оригінальні фотографії. Архів має понад 4000 документів.

КНИЖКА ПОЕЗІЙ ЛЕВКА РОМЕНА

Заходами приятелів автора, вийшла з друку у Филаделфії книга поезій Левка Ромена — „Передгрім'я". Більшість творів, уміщених у книзі, появляється вперше.

„НОВІ БАЙКИ" ОЛЕКСИ ЗАПОРІЗЬКОГО

В Бразилії вийшла друком збірка байок Олекси Запорізького під заголовком „Нові байки". Книжка вийшла в Куритибі 1953 року, має 136 сторінок друку і містить коло сто байок цього письменника-байкаря.

СМІХ — ЦЕ ЗДОРОВ'Я

Чотирирічна дівчинка побачила вперше гадюку.

— Мамусю, я бачила, як хвіст нашого Бриська сам порушувався по землі. Чому він так робив?

300-фунтовий чоловік стоїть перед крамницею чоловічих одягів. Крамар питається його.

— Новий одяг? А може сорочку, або штанці?

— Єдине, що з ваших товарів пасує на мене — це хустинка до носа.

— Чи це я вам наступив був на ногу, коли виходив на перерву? — питається чоловік, що спізнився на третій акт в театрі.

— Так, злісно відповідає гість.

— Матильдо, так це наші місця.

Директор готелю до новоприбулого помивача посуди.

— Не журіться, пане, я також зачинав від миття посуди, а тепер є директором готелю.

— Я зачинав від директора готелю і тепер кінчаю свою кар'єру як помивач.

— Як найлегше не допустити до того, щоб молоко не кисло? — питається учитель учениці.

— Залишити його в корови.

— Он іде жінка, в якій залюбився наш сусід Іван, каже чоловік жінці, що щось варить при кухні.

Жінка впустила сковороду на землю і побігла до вікна.

— Та це ж його жінка! Що ти так жартуєш сьогодні?

— А хіба ж це жарти, коли чоловік любить свою власну жінку.

Письменник о. Тимотей Бордуляк не приймав під час своєї недуги навіть своїх приятелів. Та зголосився з візитою його політичний ворог, і він казав його впустити до себе.

— Я дуже ціню, що ви зволили прийняти мене, хоч не приймаєте найліпших приятелів.

— З своїми приятелями маю надію зустрітися на тому світі, але вас бачу, мабуть, вже востаннє.

— Чи це правда, що миля їзди залізницею коштує чотири центи? — питається селянин кондуктора.

— Так, відповів кондуктор. — Де ваш білет?

— Я не їду далеко, маєте чотири центи, і викиньте мене з поїзду, коли проїду милю.

ІВАН БАРСЬКИЙ

(Закінчення зі стор. 3)

Одна з найкращих будов — церква т. зв. Набережного Миколи на Подолі, закінчена в 1766 р., уявляла собою трибанну церкву в типових формах української архітектури, згодом значно перебудована.

Церква Покрови на Подолі, закінчена в 1766 р. — одна з кращих творів І. Барського своєю композиційною цілістю і викінченістю деталів. Краще захована церква Красногірського монастиря коло Золотоноші, з 70-их років, у типових формах українського барокко, але вже з рококовими деталями.

І. Барський побудував у Києві також багато будов цивільного характеру, зокрема приватних будинків, одначе лише про частину з них маємо відомості. До таких належать: Міський магазин на збіжжя 1756 р., Гостинний двір коло маґістрату на Подолі, будинок Юрія Дранича, Студентська бурса, будинки Грецького монастиря,

Поза Києвом, цінні зразки архітектури І. Барського постали в Козельці. Передовсім більші праці виконував наш архітект при будові славної п'ятибанної Соборної церкви, фундації Розумовських. Сам проєкт церкви приписували архітектові Растреллі, одначе про це нема певних документів. Вже Г. Лукомський і І. Граберь слушно відкидали авторство Растреллі, бо Соборна церква в Козельці, побудована в1757-1775 роках, має надто український характер, з типовим українським хрещатим заложенням і банями, так що скорше належала б І. Барському. Тим більше це торкається величезної дзвіниці 1766-1780 р., що відзначається прекрасними, гармонійними формами. Крім того, І. Барський побудував у Козельці полкову канцелярію (згодом маґістрат, тепер „Совбанк"), в типових формах „Мазепинського" барокко з деякими деталями в характері стилю рококо і клясицизму.

В славному Межигір'ї коло Києва, І. Барському належали монастирські будинки і церква св. Петра і Павла.

Чимало церков та інших будов наш архітект перебудував і репарував. Така більша реконструкція переводилася в Соборній церкві Успенія Богородиці на Подолі з 1131 р., де постали (коло 1750 р.) нові бароккові фронтони та інші частини, знищені пожежами 1808 і 1841 років. Так само була знищена пожежею 1811 року дзвіниця при церкві, і не збереглися жадні рисунки будови. Сама церква з XII століття, незвичайно цінна пам'ятка княжих часів, розібрана большевиками в 1934 році.

Крім того, І. Барський репарував церкви Воскресенську, Константинівську (розібрану в 1935 р.) і дзвіницю Миколи Доброго (1775).

Твори київського архітекта Івана Барського становлять собою важливий етап в розвитку української архітектури. Вони свідчать про велику мистецьку і технічну культуру українського будувництва козацької доби та нові течії мистецтва XVIII століття, що розвивалися на Україні поруч з течіями західньої Европи. При тім у І. Барського помічаємо справжню творчість, вигадливу і оригінальну думку, плідне перетворення світових стилів і течій в характері української ментальности і власного народного стилю.

ЕЛЬ ЕСКОРІЯЛЬ

(Закінчення зі стор. 3)

бронзи святих Ієроніма, Августина, Амброзія і Григорія. Статуї мистецької роботи майстрів Леона і Помпея Леоні. Копула кивота закінчена кулею, на якій спочиває постать-символ миру. Різнородні дороґі та дуже рідкісні кольори мармуру і бронзові прикраси найніжнішої мистецької роботи, спільно з емаліями на його стінах, творять милу гармонію красок і чародійну цілість, на яку людська рука могла здобутися на Божу славу. Сама дарохранильниця в кивоті 138 цм. Вона золота, висаджена дорогоцінними каменями, що своїм багатством перевищує всі багаті дарохранильниці світу. Це найкраща і найцінніша праця мистця Хакоме Треззо, що її вважають архитвором світового мистецтва.

У вівтарній частині, на бальконах, по лівій стороні, в клячучій молитовній поставі, натуральних величин, постаті короля Філіппа II і його найближчої рідні, а по правій стороні Карло V з своєю родиною. Це королі та їх родини моляться перед престолом Всевишнього за долю еспанського народу, як пояснює собі еспанець. Він вірить, що віки минуть, а еспанський нарід залишиться все вірним Богові й Батьківщині, як вічна є молитва їх пануючих в незнищимому Ескоріялі, що символізує безсмертність країни.

На бічних престолах базиліки зберігаються мощі святих, яких Ескоріяль в 1754 році мав 7422 різні частини різних святих.

Базиліка не розмальована. Простота мармуру підносить її духову силу.

Лиш у вівтарній частині на стінах розвішані 43 образи пензлів славних еспанських іконописців між якими є імена: Фернандез Наваретте, Федеріко Зуккаро, Дієґо де Урбіна, Люїс де Карвахаль, Санчез Коельо і італієць Тібальді.

Над входом у базиліку, у притворі, на висоті 8 м. є хори (26×14 метрів), на яких знаходяться найбільші і найславніші в Европі орґани майстра Гіль Бревоста. Під стінами хорів крісла для співаків, всередині ориґінальний великан пульпіт для дириґента, на якому розложені нотні книги. Таких книг Ескоріяль має 219 томів. Багато маємо таких у світі, що хоч написані людською рукою, але так старанно, з такою любов'ю, що в кожній букві ми відчуваємо, що в ній частина душі переписувача чи автора. Ескоріяльські нотні книги писані на пергамені. Ноти й письмо писані рукою, але мистець досягнув в них зеніту свого мистецтва.

На стінах хорів є чотири образи аль фреско — два з них зображують епізоди з життя св. Льоренза і два з життя св. Ієроніма. Всі чотири образи — це одинока прикраса мальована безпосередньо на ґраніті Ескоріяльської базиліки, яких автором є маляр Ромуль Сінсінато.

Площа хорів 364 кв. метри, крім пов'язань архітектурних при стінах, не підперта ані колонами, ані луковими в'язаннями. Розказують, що коли з-під них усували землю, то Філіпп II не мав відваги залишитись на них разом з архітектором, бо боявся, що вони заваляться. Залишився сам архітект Хуан Бавтіста де Толедо, бо він вірив у свій архитвір.

***

Всі відвідувачі переходять довгим коридором, обвішаним різнородними образами, на яких зображені біблійні події, до передзахристії, а з неї до захристії.

Захристія прекрасно розмальована. Крім дорогих шаф на фелони та другі речі, потрібні кожній церкві, її стіни обвішані малярськими скарбами в старовинних і дорогих рамах. Тут такі імена як Рафаель, Ван Дейк, Рібер, Веронес та багато других. В захристії є прекрасний престіл, на якому стоїть чудова „кустодія" чи дарохранильниця, де переховується Пресвята Евхаристія у великій кількості, кожного дня для роздачі тисячам вірних, а якої не вміщує дарохранильниця головного престолу. Щирозолоте нутро тієї дарохранильниці виложене 9400 штуками різнородної величини брилянтів, 8 великими і дуже рідкісними перлами, 32 смараґдами, 127 рубінами, 60 аметистами і 24 гранатами. Захристія — це місце в Ескоріялю, де зберігають, на Божу славу, найкращі твори людської руки. Мальовила, вітражі, образи, мармур і бронзові прикраси — все це творить спокійну гармонію, якою людське око не може налюбуватись. Кожний відвідувач Ескоріялю, все старається вернутися до захристії, бо її красою ще не наситилась жодна людська душа.

Коло захристії коридорне перехрестя: одне веде нагору, на хори, друге вділ до королівського пантеону.

До пантеону веде 47 сходів. По боках сходів знаходяться „чистилищні" камери, де тлінні останки бальзамують і консервують до того часу, коли можна їх зложити в гробниці пантеону. Він знаходиться якраз під головним престолом базиліки. Його форма кругла проміром 10 м., 5,68 м. заввишки. Збудований з найкращих еспанських мармурів з копалень Тортоси і Сан Пабльо де льос Монтес. Під архітектурним оглядом він у ніжному барокковому стилі. В тому самому пантеоні, але окремо, спочивають жінки королів. Тут має зарезервоване місце й останній король Альфонс XIII.

В тому самому підземеллі, тільки з другим бічним входом, знаходиться пантеон королівських дітей, а від них тягнеться довгий пантеон з криптами у формі капличок, гарно прикрашених, для членів королівських родин.

Манастирська бібліотека, своїми манускриптами, найбагатша й найцікавіша в цілому світі. Ясно, що це багатство й зацікавлення дещо релятивне, бо все таки в ній не зібрані всі „білі круки", книжкові чи манускриптні, з цілого світу, але в ній є такі речі, яких не знайдемо в жодній бібліотеці світу. Над входовими дверима бібліотеки велика пересторога: „Хто забрав би якунебудь книжку з цієї бібліотеки — буде проклятий!"

Стіни бібліотеки обложені старовинними, але мистецькими полицями, що сьогодні ради консервування манускриптів, перводруків та других цінних книжкових скарбів, ошклені. Полиці заповнені десятками тисяч книг. Самі полиці коштували 13 тисяч дукатів. В середині бібліотеки стоїть один з перших ґльобів, яким хтось з астрономів заперечував стару систему і доказував нову теорію кружіння землі довкола сонця. Далі йдуть сім вітрин, в яких виставлені найцінніші манускрипти й перводруки Ескоріялю. Кожна вітрина інтересна своїми пергаменами, прекрасними мініятурами та колосальною працею письменника й переписувача. Найбільше цінна й ориґінальна книга знаходиться у вітрині четвертій. Це т. зв. „Золотий Кодекс" з 1043 року. Це дійсно св. Евангеліє з коментарями св. Ієроніма, з додатком канонів Евсебія Церарійського. Золотим Кодексом називається вона тому, що вона „друкована" на пергамені щирим золотом. А „друкована" вона так, що німецькі майстри різали кожну букву з золотої бляхи і прикріпляли їх до листів пергамену. Самі золоті букви важать вісім кілограмів. Кажуть, що цей „Золотий Кодекс" „друкували" сім років.

Фундатором Ескоріяльської бібліотеки був великий еспанський книголюб король Філіпп II. На книги видавав він великі суми грошей, скуповував їх у цілій тодішній Европі. Перших чотири тисячі прецінних манускриптів і перводруків — це дар короля для цієї книгозбірні. Сюди ввійшла також частина бібліотеки арабських каліфів. В. 1671 р. в бібліотеці в Ескоріялю вибухнула пожежа, при чому згоріло багато манускриптів. Сьогодні в ній зберігається понад сорок тисяч стародруків, дві тисячі арабських манускриптів, дві тисячі дев'ятсот латинських і на західньоевропейських мовах, сімдесят два гебрайських і п'ятсот вісімдесят грецьких.

***

При манастирі в Ескоріялі є також королівська палата. Палата цікава тим, що стіни всіх кімнат, крім кімнати Філіппа II, обложені дорогими, ручної роботи тапетами-килимами. На них зображене життя еспанського народу, його звичаї, забави, красвиди, мітичні сцени тощо. Кожна заля має свою краску тапетів, до яких гармонізована обстановка кімнати: фотелі, софи, накриття столів, віконних заслон, деяких меблів, печей тощо.

Найскромніше й найпростіше улаштовані кімнати Філіппа II, що ніколи не дбав про особисті вигоди чи про люксус свого життя, а про славу Божу та добробут еспанського народу. Простий письмовий стіл, табуретка, підручна бібліотека, на стінах Розп'яття, кілька простих і примітивних образів, старовинна ніжна гармонія — це королівська обстановка. В королівській спальні, правда, ліжко під бальдахимом, але таке просте, що простіше бути не може. Коло нього клячник. Спальня сусідує з стіною т. зв. великої каплиці, що міститься на партері, під королівськими кімнатами. В цій стіні маленькі

БЕЗВІДПОВІДАЛЬНЕ ОЧОРНЮВАННЯ АМЕРИКИ

Коли Америці, в розумінні її широкого громадянства, закидається, що вона все ще має тільки дуже обмежені, а то й фальшиві відомості про поза-американський, зокрема східньо-европейський світ, то те саме можна сказати під адресою широкого европейського загалу, коли ідеться про уявлення справжнього образу Америки. Цей примітивний стан орієнтації европейців, зокрема українців, в американських справах дозволяє різним добровільним „інформаторам" виписувати про Америку всякі нісенітниці, а часописам в Европі — безкритично друкувати їх. Американські українці знають, як мало вони самі знали про Америку, поки прибули сюди, — знають теж, як довго треба тут жити і справді студіювати тутешні відносини, щоб їх зглибити і сяктак пізнати, — і як страшенне мало знають про сучасну Америку українські залишенці в країнах середньої і західньої Европи. Велику кривду справі правильної інформації роблять ті наші американські українці, які дивляться на Америку крізь призму нюйоркського Давнтавну, дітройтського Гемтремку або филаделфійської Маршал Стріт, і пишуть відповідні листи до Европи. Але бодай не можна закинути їм злої волі: вони мешкають в українському ґетто і, живучи в Америці, не бачать її, ба навіть мало цікавляться нею, генералізуючи на всю Америку свій легкодушний погляд вироблений на основі брудних вулиць їхньої мешкальної дільниці. Але не можна стриматись від сумнівів щодо доброї волі авторів таких статтей про Америку, в яких вони під покришкою аналізи американських відносин, перетикаючи свої завваги тут і там відкликом до якоїсь американської книжки чи ілюструючи одним-другим прикладом, подають про Америку наскрізь фальшивий, однобічний і тенденційний образ. Кому з цього користь?!

Таке враження викликують [illegible] д-ра Ю. Мовчана „Американська демократія". Коли б викреслити з них деякі, подані на маргінесі протиросійські й проти-комуністичні фрази, то своїм змістом, своїм стилем і своєю тенденцією вони знаменито годились би до тої катеґорії різно-мовної інтернаціональної преси, що „принципово" наставлена на дискредитування Америки, представляючи її у кривому дзеркалі чи просто очорнюючи її. Скреґітливим непорозумінням є поява тих статтей у націоналістичному часописі „Українець-Час" у Парижі і єдиним поясненням цього є хіба знову же — повна незорієнтованість.

Читаючи напр. другу частину тієї статті, читач не знайде буквально ніодної згадки про будьяку бодай одну позитивну риску американської демократії, наче б взагалі не було ніякої. Зате в найстрашніших барвах представлено три справи, нібн найістотніші для американської демократії: 1) „дискримінацію" неґрів; 2) „дискримінацію" індіян і 3) закон Тефта-Гартлі. Зміст і тон міркувань автора про ці три справи — наче живцем переписані з будь-якої комуністичної рептильки. Вже сам вступ многозначний: мовляв, звільнення неґрів із рабської залежности в ЗДА прийшло „чотирма роками пізніше, як це було зроблено в такій феодально-відсталій країні, якою була царська Росія". Про ніґерські права й ніґерське життя в цілих ЗДА говориться мало, або ніщо, а тільки про існуючі ще в 4 південних стейтах обмеження, — для цілости американської демократії ,для цілости життя в ЗДА і для життя навіть всієї ніґерської спільноти в ЗДА явище другорядне і зовсім нехарактеристичне. Ще гірше автор описує відношення американців до індіян. „Ця ненависть (індіян) до білих передається з покоління в покоління і напевне промине ще багато років, поки індіяни трактуватимуть своїх білих „льокаторів", як друзів, а не як ворогів", — твердить п. Ю. Мовчан. У розгляді закону Тефта-Гарті маєте цілу ґаму термінології про американських монополістів, визискувачів, реакціонерів, які душать робітничі права, у невірних, перекручених і фальшивих, твердженнях про той закон, натомість ані словечка про добробут американського робітництва, про умови праці й винагороди, про переріст адміністративного апарату юній у некористь самих робітників, про право й обов'язок держави охороняти інтереси нації і держави перед страйковими рухами, що спричинюють більйонові втрати не мільйонерам, а власне народові і державі, як напр. це буває із страйками докових робітників, сталеварень чи в недавньому страйкові молочарських розвозчиків, (що заробляли перед страйком до $125 тижнево!). Автор не цікавиться матеріяльним станом страйкарів в ЗДА і висотою їх зарібків, — зате він орудує наскрізь демаґоґічними і фальшивими закидами під адресою теперішньої республіканської адмін, заявляючи нпр. буквально: „Про закон Тефта-Гартлі ніхто тепер з республіканських діячів навіть не заікнеться", всупереч офіціяльним повідомленням про стан нарад над змінами того закону і причини, чому ті зміни прийдуть під обради щойно найближчої сесії Конґресу.

„...До того часу, поки хоч одна людина незаконно позбавлена волі — до того часу не можна говорити про справжню волю і демократію. Що ж тоді можна сказати, коли такої волі позбавлені сотні і тисячі людей?" — обурюється д-р Юліян Мовчан, „перекреслюючи" всю американську демократію. Ясно, що на тлі таких його засадничих міркувань і такого засадничого підходу до Америки, все те, що у тій статті кажеться проти Росії і комуністів, або всі відклики до висказів кол. през. Трумана і проф. Романа Смаль-Стоцького (медвежа прислуга цьому останньому) — робить враження декоративних листків для легшого перепачкування справжньої тенденції — дискредитування Америки в очах наївних читачів. Бо чи автор такої статті пізнав ближче життя і права неґрів в ЗДА? Чи він працював із ними по фабриках, чи він поцікавився не тільки вуличками, але й духом і потенціялом центру східньо-американського ніґерства в Гарлемі у Ню Йорку? Чи він знає ті умовини, які довели до вибору неґра Голана Джека президентом міської ради нюйоркського центру — дільниці Мангеттену? Чи він був бодай раз у посілостях індіян і зустрічався з індійськими студентами в американських університетах? Що він знає про політику юній, про справжні причини, які довели до схвалення закону Тефта-Гартлія? Як він, недавній новоприбулий до ЗДА з підсовєтської дійсности молодий лікар, може забирати публічний голос у цих справах, та ще й так невідповідально, так тенденційно і фальшиво?! Медвежу прислугу роблять Америці безкритичні славослови, що бачать Америку тільки крізь призму авта і фриджедеру, але ще гіршу прислугу роблять українській справі ті, які очорнюють Америку і відповідно настроюють своїми „інформаціями" українських читачів в Европі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Клівленд, Огайо

Три роки праці Осередку СУМА.

Три роки тому, до Клівленду в ЗДА прибуло велике число нової іміґрації, серед якої опинилися також кільканадцять сумівців. Після познайомлення з обставинами нового поселення, влаштувавшись з працею і помешканням, колишні члени СУМ дуже скоро віднайшли одні одних. Після коротких зустрічей створено Ініціятивний Комітет, який, порозумівшись з ГУ СУМА в Ню Йорку, вже осінню 1950 року на перших Загальних Зборах покликав до життя ново-зорганізований Осередок. Впродовж 3-х років цей Осередок збагатився членством. Відбувалися сходини організаційного характеру, виголошувано доповіді на теми виховні, українознавства, здоров'я; відбувалися святочні сходини з нагоди національних роковин; влаштовувано імпрези, зв'язані з релігійно-християнськими й народними обичаями. На суспільно - громадському полі, Осередок брав активну участь в протикомуністичних маніфестаціях і вічах, академіях й імпрезах, які організувало українське громадянство Клівленду. Сумівці розповсюднювали українську пресу і літературу. Входили в зв'язки з іншими організаціями і знаходили мову для співдії. Не забуваючи про залишенців в Европі, сумівці брали участь в акціях збірки на харитативні цілі. На перший погляд була це праця незамітна, але постійна й корисна.

Наглядними здобутками Осередку є: зорганізована дута оркестра, балетний гурток, дружина копаного м'яча, — всі вони виступали на форумі українському й американському, а за працю й успіхи дістали признання від громадянства.

Треба підкреслити, що управа Осередку найбільше приділяла уваги доростові — юнацтву. Досі зорганізовано 6 ланок юних сумівців, з якими проводиться систематична й послідовна праця у виховній, освітній і спортовій ділянках. В червні 1952 і в липні 1953 р. були влаштовані власними силами літні табори, для юних сумівців, на площі православної церкви Св. Володимира.

Слід згадати п. О. Верика, професора В. Радзикевича і інж. Тарасюка, які дуже багато причинилися до виховання і збільшення освіти серед СУМ-івської молоді.

Для перевірки внутрішніх сил, Осередок в Клівленді, при участі запрошених найближчих осередків, в днях 19 і 20 вересня ц. р. влаштував Свято Сумівської Молоді, під гаслом: „Єдністю і чином здобудемо Волю Україні." В програмі першого дня були спортові змагання і товариська забава з танцями. Другого дня свято почалося польовим Богослуженням, після якого відбулося врочисте посвячення прапору і передача його членом Г. У. СУМА Осередкові Клівленд. Опісля відбулася дефіляда, промови і мистецька частина програми.

Сумівська молодь в Клівленді задемонструвала незламність духа і віри в здійснення Божої правди і заявила свою вірність сумівській Ідеї.

Семен Кріслатий.

Нюарк, Н. Дж.

Свято УПА.

Уже в традицію нюаркської громади ввійшло, що разом з святом Покрови місцеве громадянство відзначує також роковини збройної боротьби УПА. Як і в попередніх роках, так і в цьому році ініціятиву до святочного відзначеення уже одинацятих роковин героїчного українського народу під бойовими прапорами УПА дала Організація Оборони Чотирьох Свобід України, що в порозумінні з Українським Громадським Комітетом Співпраці Організацій м. Нюарку та околиці в неділю, 18. жовтня ц. р. влаштувала в „Українській Централі" академію. Її мистецьким оформленням занявся дир. Юрій Кононів, який зуміє відбігти від втертих шабльонів та кожній імпрезі надати оригінальний характер. Не диво отже, що громадянство, а зокрема молодь численно прибула, щоб не лише виконати свій обов'язок та заманіфестувати ідейну єдність з Воюючою Україною, але, щоб і з присмністю вислухати дбайливо приготованої програми.

Мішаний хор ООЧСУ „Заграва" під дириґентурою Романа Набережного виконав американський та український гимни, а ред. В. Давиденко в короткому та змістовному святочному слові змалював увесь героїзм Української Повстанської Армії та політичне значення її боротьби для нашого народу.

Виступи бандуристів В. Юркевича та Р. Левицького, які відспівали в'язанку повстанських пісень, присутні щиро вітали бурхливими оплесками. Присмною несподіванкою був також виступ новозорганізованого мішаного квартету у супроводі бандур, який вперше дебютував на сцені саме на святі УПА. Квартет (Галина Хамула, сопран; Іванна Кононів, альт; Володимир Юркевич, тенор; Роман Левицький, бас) відспівав народні та повстанські пісні. Треба бути вдячним йому за популяризацію наших стрілецьких та повстанських пісень серед молоді. Інсценізація „Екран минулого, сучасного та прийдешнього" (Ігоря Шанковського) залишила незатерте враження. Академію закінчено відспіванням гимну „Не пора". в. б.

НА ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОМУ ЯРМАРКУ

Четвертий Літературно-Мистецький Ярмарок ЛМ-Клюбу в Ню Йорку, який відбувся в неділю 11 жовтня ц. р. в залі Фешен Інституту, притягнув рекордову кількість публіки. Дуже добра й із смаком складена програма цілком задовольнила кругло однотисячну авдиторію. Як і в попередніх аналогічних „Ярмарках", програму вів ред. І. Кедрин, якому і на цей раз пощастило знайти для свого конферансу легку і цікаву форму і в доброму тоні провести цю імпрезу. Буду говорити не за порядком програми:

Передусім хочеться відмітити дуже цікаві виступи проф. Р. Смаль-Стоцького, який майстерно розповів про те, як він практично вивчав і присвоював собі мудрість українського дипломата на чужині, і ред. Я. Чижа, який в легкій і цікавій формі подав декілька прикладів і епізодів, що характеризують американську культуру. Далі, хочеться також відмітити виступ письменників: З. Дончука, який прочитав свою яскраву сатиру на совєтські „досягнення" в галузі злодійської техніки „Злодій", і О. Тарнавського, що відчитав свою оповиту сумом і болем мелянхолійну „Зустріч з підсовєтськими письменниками у Львові". Обидва письменники мали заслужений успіх.

Про музичний бік програми хочу сказати дещо обширніше, оскільки йдеться про виступи молодих виконавців, стипендистів филаделфійських Академій Музики і Співу.

Найбільше враження з них зробив 10-річний піяніст Роман Рудницький. Цей дуже обдарований хлопчик виконав низку різноманітних характером і технічними засобами творів різних композиторів, від Скарлятті аж до Прокоф'єва і Дебюссі. Виконання Романа Рудницького було настільки добре, що до найвищої оцінки залишилось не дуже багато: фізичної сили і певного піяністичного сентименту згуку і фразування (концертові „Етюд" Мошковського і „Прелюд" Шопена). Відсутність одного і другого цілком зрозуміла, коли мати на увазі вік піяніста. Але виконання такого репертуару, навіть без вищезгаданих бажаних якостей, десятирічним хлопчиком — явище, що його не часто доводиться спостерігати. Технічна чіткість, вдосконаленість, смак, пам'ять, динаміка (в межах можливих для цього віку), педалізування, пасажі „Ґліссандо" — все це було на відповідному місці, майже, як у дорослого. Думаю, що вже незабаром почуємо про нові успіхи цього талановитого хлопчика.

Вокальну частину виконали молоді співаки-учні: Володимир Банах (баритон) і Оксана Сов'як (контральто). Авдиторія з присмністю вислухала у виконанні В. Банаха твори Лапшинського, Лисенка, Чайковського й А. Рудницького (його прекрасний „Почаївський Кант"). Банах має теплий голос гарної барви. Він показав в своєму виступі рівне і добре звучання у всіх реґістрах, хоч горішні ноти покищо були подекуди ще не зовсім свобідні, від чого до деякої міри втрачали свою барву. А взагалі він зробив дуже добре враження в загальному комплексі Чайковського: „Ні, тільки той, хто знав". Це, звичайно, тільки самий початок шляху майбутнього співака.

Оксана Сов'як, власниця дуже рідкого серед жінок голосу — контральто. Його темна кольоритна барва залишається в пам'яті. Властиво кажучи, для справжнього повного контральта Сов'яківні ще не вистачає міцних нот у нижчому реґістрі, які саме складають характеристичну особливість голосів цього типу. Це покищо радше темне і густе меццо - сопрано. А втім, не забуваймо, що вона ще дуже молода, не тільки як співачка, але і як дівчина. (Це, здається, був її перший публічний виступ). Голоси цього типу повністю набирають сили і розширюють свій діяпазон пізніше. Почувала себе співачка найкраще в Моцартівській арії „Керубіно", яку відспівала на „біс".

Закінчився вечір веселим скечем Миколи Понеділка у постанові Олімпії Добровольської „Зустріч в Берліні", який добре виконали артисти театру пані Л. Крушельницька і пп. М. Ґерус і сам автор. — При фортепіяні була Леся Вахнянин, яка чутливо й обережно супроводила молодим співакам.

М. Фоменко

Перед концертом Володимира Цісика

Пересічна публіка, яка ходить або і не ходить на концерти, не уявляє собі скільки мозольної праці над собою, над своїм мистецьким „я"; над добором програми вкладає мистець в той концерт, як дорожить він тим коротким протягом часу, за який він може і хоче представитись публіці.

Скрипак В. Цісик підготовляє свої концерти незвичайно дбайливо. Дня 8-го листопада в залі школи Вашінґтон Ірвінґа відбудеться третій його концерт у Ню Йорку, влаштований Українським Літер. - Мистецьким Клюбом. Цим разом підібрав наш артист особливо цікаву програму. Ми почуємо бравурну сонату — Ґріґа та еспанську симфонію — Лялько. Обидва ці твори ставлять виконавця перед важкими технічними проблемами. Ми будемо мати змогу познайомитись з творами наших композиторів Фоменка та Грудіна. Дальше в програму входять твори, які належать до залізного репертуару скрипаків-віртуозів, які публіка все радо і з присмністю слухає. Це твори Сен-Саенса, Венявського та Паґаніні.

До успіху цього вечора поважно причиниться і проф. Вадим Кіпа, який виступає як акомпаніятор. В. Кіпу знаємо з концертової естради як знаменитого піяніста, отже співучасть його у цьому концерті свідчить рівнож про високу якість програми.

Слід ще згадати що В. Цісик гратиме на скрипці нашого майстра Дідченка, який своїми інструментами зумів побити таку сильну конкуренцію, яка панує на нюйоркському музичному ґрунті.

І. П.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ПРОМОВА ПІСЛЯ ЗБОРІВ

(Закінчення зі стор. 2)

нього добре реторичне враження.

П'ята частина і дуже важна — це закінченя. Його слід святочно заповісти (це знову тактика заскакування, бо до дійсного закінчення ще дуже далеко). У цій частині треба повторити все, що було досі сказане і додати те, що ще прийде на думку. Коли вже думки забракне, то це не повинно бути перешкодою для доброго промовця: головне, щоб слів не забракло! На кінець, поетичною фразою про славу, долю й майбутнє народу, або теж напр.: „бо як сказав наш геній Тарас..." — закінчити орацію.

Дуже важна є тактика промовця супроти предсідника зборів. Вона теж свідчить про ступінь самопошани промовця і його суспільно-товариського вироблення. Досвід найбільш успішних діячів слова вказує таку поведінку: На першу спробу предсідника закінчити слово промовця (минуло шість хвилин!!) цей не повинен взагалі звернути уваги, а спокійно і статочно говорити далі. На другу спробу предсідника слід поволі й достойно обернутися в його сторону і грізним поглядом зміряти його від голови до стіп та достойно відвернутись і — говорити далі. На третю деструктивну акцію предсідника — найкраще подивитись на годинник, зробити здивовану міну і тоді — здвигнувши раменами безрадно, неначе виправдуючись перед публікою за свою безсильність супроти нестримного бігу часу — заповісти, що, на жаль, треба кінчити. Тепер повинна слідувати п'ята частина промови, як вказано вище.

Світлі Збори! Пані й Панове! Хто думає, що з останнім словом скінчився виступ промовця, той зовсім не збагнув цілої ширини ораторської штуки. Відхід із трибуни такий же важний, як вхід і сама промова. Аж смішно й сумно дивитись, як деякі молоді промовці (на щастя не всі) скоро втікають з трибуни на своє місце, неначе встидаючись свого виступу. Досвідчений промовець, навіть якщо перед промовою сидів тут-же біля трибуни, після промови перейде поважом цілу залю, щоб дати нагоду присутнім сприйняти його образ в серця і свідомість та запам'ятати на довгі роки. Найкраще враження робить, коли промовець зараз же покине залю нарад, бо це доказує, що він сповнив свою ціль і громадський обов'язок і все інше не гідне його уваги. Крім цього належиться йому заслужений відпочинок у буфеті після виснаження духа й тіла промовою. Якщо вже встиг узяти зворот грошей за дорогу, то властиво може вже йти оглядати місто або їхати домів; не шкодить теж відвідати знайомих і повторити їм свою промову зі зборів („я їм там сказав пару мудрих слів...").

Шановні Пані й Панове! Як бачите, я тільки „коротенько" тільки „двома словами" заторкнув ці незвичайної ваги проблеми. На жаль, — мій Ґрейгаунд зближається до Ню-Куликова, то мушу кінчити. Але нехай мої слова западуть у душу й тіло... Бо як сказав наш Геній...

КІКЕРО

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

Пленарна Наукова Конференція відбудеться в суботу, 7. листопада 1953 р., о 6. год. веч. в приміщенні УВАН у США (11½ Вест 26 вул. Нью Йорк). Доповідь професора Л. Чикаленка: „Важливий психологічний момент образотворчої чинности первісного мистця" — Вхід вільний.

Управа УВАН у США.

● ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ ●

РІЗДВЯНІ КАРТКИ, мистецькі всіх малярів, (з ковертами) висилаємо 12 штук за $1.00; 2 туз. за $2.00; 3 туз. за $2.50 — за попереднім надісланням грошей.

СТІННІ КАЛЕНДАРІ на 1954 РІК по 35¢. Для склепів — знижка в ціні. Замовляти:

A R K A Co.
48 East 7th Street
New York 3, N. Y.
Phone: GRamercy 3-3550

● ВИСЛОВИ СПІВЧУТТЯ ●

Володимир і Віра Сушків, Михайло і Стефанія Салдан, Омелян і Марія Сушків, та Зенон Грицан зложили через „Самопоміч" у Ню Йорку для У.С.Х.С. в Мінхені $20.00 замість квітів на могилу їх кузина

бл. п.
ЛЬВА МИРОСЛАВА СУШКІВ.

30th ANNUAL WOMEN'S INTERNATIONAL EXPOSITION Women's Wonderland

Понад двісті експонатів. Сценічні виступи. **Від сьогодні до неділі 8-го листопада.** Щоденно від полудня до 11-ої год. ввечорі. Вступ 75¢+податок. **71st Regiment Armory**, 34 St. & Park Ave. N.Y.C. Огляньте українську виставку.

Вступайте в члени УНС!

● ПРАЦЯ ●
Help Wanted—Male

МАШИНІСТ
що працює на трикотажних машинах Reading Sweater Hosiery. Знаменита нагода, постійна праця, першенство з досвідом в жіночих светерах, Стара поважна компанія.
MORGAN CLAN
200 Badger Ave., Newark, N. J.

МЕХАНІК
з досвідом у гидроматиці. Висока платня. Зголоситись до Service Manager-a
PATERSON HUDSON CO.
1086 MAIN STREET
PATERSON, N. J.

АГРОНОМ-господар з досвідом у ручному й машиновому доєнні коров та в загальній господарській праці потрібний для фільварку в Ню Джерзі, 40 миль від Н. Й. Початкова платня $200, мешкання і т.д. Проситься подати родинний стан та досвід. Писати **P. O. Box 446, Bernardsville, New Jersey**

АВТО-МЕХАНІК і для чистки авт до агенції нових автомашин. Першенство для досвідчених у Форда-машинах, але це не є сутнє. Заплачені ферії і свята плюс багато інших користей. **WESTWOOD FORD, 11 Madison Avenue, Westwood, N. J. Westwood 5-2333.**

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ В ЖИТТІ АМЕРИКИ

О 10 год. вечора, у четвер, світло ще горіло у вікнах шкільної авдиторії міста Гомтавн. І в головній кватирі міста Ківанс теж. І група людей ще й досі сиділа навколо довгого стола в Професійному будинку.

І це не виїмкове явище. Асоціяція батьків - учителів зібралась у школі обміркувати справу підвищення платні вчителям. Мешканці Ківанісу організовують базар, прибуток з якого піде для дитячого клюбу. В Професійному будинку група правників щойно обрала делегата, який має їхати на розмову з губернатором і обміркувати з ним дещо.

Всі ці люди беруть участь у щоденному громадському житті, що має величезний вплив на все соціяльне, політичне та економічне життя нації. Добровільні громадські організації, включаючи доброчинні, групи ветеранів, робітничі юнії набувають дедалі більшого значення в Америці. Вони відображають не тільки деталі комплікованіше сучасне життя. Вони відображають також бажання членів демократичного суспільства працювати для власного та громадського добробуту, а не скидати все це тільки на уряд. Вони хочуть також спостерігати роботу уряду. Про все це свідчить чимраз більше число добровільних громадських організацій.

Сто років тому не було робітничих юній. Нині маємо 14 до 17 мільйонів членів різних юній. В 1853 р. фармерських організацій майже не було. Нині коло половини фармерів належать до різних добровільних фармерських груп. Організації ветеранів нині відіграють велику ролю в усіх льокальних і національних справах. Національні організації торговельні, яких сто років тому не було зовсім, успішно розвиваються і їх число зросло тепер до 1500. Число доброчинних організацій збільшилось у багато разів.

Клуренс Рандал, президент Інлянд Стіл Компані писав недавно: „Ми є нація добровільних приватних організацій, і мабуть у майбутньому, коли писатимуть історію нашої доби, ця характеристика якнайкраще змалює картину розвитку добробуту людства у демократичному процесі". І справді, коли окремі особи працюють спільно на засадах добровільного і спільного розв'язання загальних проблем, це є підвалина демократичного суспільства, що його не існує в умовах тоталітаризму.

Громадські організації звичайно діляться на дві категорії: доброчинні та допомогові, які працюють для безпосередньої допомоги; ділові та торговельні організації, включаючи робітничі юнії та асоціяції підприємців, працюють в інтересах окремих груп. Обидві категорії діють як „сторожа" урядової політики і висловлюють опінію своїх членів щодо цієї політики.

Загальна Рада

● ПРАЦЯ ●
Help Wanted—Male

МЕХАНІКИ
ДО КИЛИМІВ
І ПОМІЧНИКИ
Телефонувати IN. 2-2657 або 2643
або заходити до
1190 Utica Ave., Brooklyn, N. Y.

ЧОЛОВІК, молодий, поверх 18 р., для легкої фабричної праці в малому підприємстві, добра заплата, харчі і кімната в Ню Джерзі, 40 миль від Ню Йорку. Писати **P. O. Box 446, Bernardsville, New Jersey**

ФОРМАН ДО ПЕКАРНІ
першоклясний фахівець та здібний в організуванні склепу.
Добра платня.
WEST END BAKERY
8517 18th Ave., Brooklyn, N. Y.

ТАПІЦЕРИ ●
(оббивачі), робітники при пружинах і помічники тапіцерів.
Добра платня.
YORK UPHOLSTERY
294 New York Avenue,
Jersey City, N. J.

● НА ПРОДАЖ ●

В IRVINGTON, N. J.
ОДНОФАМІЛІЙНИЙ ДІМ
з верандою, в дуже доброму стані. Купальня, оливне огрівання, ґараж. Дуже добре положення.
Телефонуйте: ESsex 2-3843

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США
11½ Вест 26 вул. Ню Йорк.
В суботу, 7. листопада 1953 р., о 2. год. дня в приміщенні УВАН у США відбудеться засідання **Комісії УВАН у США для дослідів над пореволюційною Україною.**
Доповідь — **проф. Б. Подоляк:**
„Остання фаза Єжовщини на Україні".
Вхід Вільний.

КАНАДА ПЕРЕЙМЕ „СМОЛОСКИП ЕВРОПИ"

Ернест Ваткінс, британський письменник і коментатор ББС, твердить, що Канада перейме „смолоскип, запалений в Европі" і понесе його далі, як будь-яка інша країна.

Прибувши до Лондону після тримісячного побуту в Канаді, він заявив в одній зі своїх радіопередач, що на його думку, у Канаді витворюється новий тип суспільства, яке не є тільки копією американського, але чимсь різним від нього. Одною з великих різниць між ними, каже Ваткінс, є те, що американська промислова техніка розвинулася головно для заспокоєння свого внутрішнього ринку, зате Канада, подібно як Британія, здобула погляд на світ з міжнародної торгівлі.

„Можна б сказати — каже Ваткінс, — що ЗДА вивчають решту світу неохоче, тобто тільки для того, щоб не пошкодити собі. Канада має більш позитивний підхід до того вивчення: вона б загинула, якби цього не робила".

Друга різниця між Канадою і ЗДА полягає в американській революції. Американці залишилися з переконанням, що вони мусіли насильно скинути ярмо Европи, а зокрема Британії. Канада виросла на вільну країну природно, так, як виростає дитина. Канада єдина серед американських країн европейського походження стала державою без страху супроти Европи, без почуття кривди, спричиненої Европою.

„Канадійська Сцена"

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками п'ятнадцятимільйонового Союзового майна!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Стефана відд. 221, відбудуться в неділю, 8. листопада, о год. 12:30 попол., в Домі Відділів УНСоюзу, 841 N. Western Avenue. Приявність всіх членів є обов'язкова. — Т. Шпікула, секр.

● ROЗШУКИ ●

Пошукую брата АДАМА зі Щуровичі, що 1928 р. виїхав до провінції Sask., Canada. Хто знав би про нього прошу ласкаво повідомити на адресу:
FRANK HURYN
183 Highland Avenue
Passaic, N. J. — U.S.A.

НИКОЛАЯ ЗАЯЦЯ
— походить зі села Молодилів, біля Отинії, пов. Товмач, що виїхав до ЗДА в 1935 або 1936 р., пошукую в справі його шваґра
ВАСИЛЯ БЕГМЕТА.
ONUFRIJ JURKIW
296 East 2nd Street
New York, N. Y.

КОРНІЄНКО АРТЕМ
І ЛУЖНИЙ ВАСИЛЬ
прошу відізватись на мою адресу:
SEMEN PAULENKO,
c. Catamarca ,4 de Junio
Buenos Aires, Argentina.

ОЛЕНА СЕНЬКІВСЬКА пошукує п. **МИХАЙЛА ЗЕЛІНСЬКОГО** (Grin) в дуже важній справі. Хто б знав про нього, або він сам, прошу зголоситись на адресу: **OLENA SENKIWSKA, 417 Warburton Avenue, Hastings-on-Hudson, N. Y.**

● КНИЖКИ—ЖУРНАЛИ ●

Великий Альбом 36 таблиць
В. СІЧИНСЬКОГО
УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА
Ціна з пересилкою $3.00.
5 видання книжки
ЧУЖИНЦІ ПРО УКРАЇНУ
Ціна $1.00.
та інші вид. з української культури і мистецтва. Замовляти:
V. SICHYNSKY,
542 E. 25th St., Paterson, N. J.

ВАРТІСТЬ $5.00 — ЗА $1.00
Комплети журналу „Укр. Родина", по 620 сторін у кожному; матеріяли з історії, повісті, оповідання, жарти, тощо. **Випродуться по 1 долярові.** (На пересилку долучати 10¢).
Замовляти в:
ALEXANDER LUHOWY
c/o 10355 — 96th Street
Edmonton, Alta., Canada
Хто думає замовити, нехай поспішить бо журнал скоро буде бібліографічною рідкістю. Належитість чеками не буде прийнята.

● REAL ESTATE ●

254 EAST 7th STREET
близько Ave. "C" — 36x90.
Центральне огрівання 24 апартаментів. Ренти $8,790 — ціна $35,000 — тільки $6,000 готівки.
MAX N. HURWITZ
55 W. 42 St., New York City
BR. 9-1078

CAMBRIA HEIGHTS — $20,000 з польового каміння, критий дранкою, 6½ кімнати, шафи, соснова пивниця, коминок, лазничка, 2 умивальні, веранда з сіткою, мансарда, кафлева кухня, автоматична Roper-піч до огрівання, 2 печі до варення, сітки, заслони, венецькі стори.
Власник — **LA. 8-7022**

28 АКРІВ сільсько-господарської землі, 270 стіп фронту до шутрової дороги; частинно очищена, частинно заліснена; добра управна рілля; прегарний вид; гарний куток краю, між Bound Brook і Middlebush. Можна уладити сплати і морґедж. Ціна $10,000.
Orange (N. J.) 7-1622

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

✝

Волею Всевишнього відійшов від нас несподівано наш Найдорожчий Муж і Батько

о. Д-р ФИЛИМОН ПОБІГУШКА

Катехит гімназій Золочева і Бережан, Радник Консисторії Апостольської Візитатури в Німеччині, Парох українських парафій в Гайденав і Гановер, Візитатор на анг. зону Німеччини, Пластун-Сеньйор та Головний Капелян Пласту в Америці.

Панахида за душу Покійного відбудеться в четвер, 5-го листопада, о год. 8:30 вечора в каплиці похоронного заведення П. Яреми, 129 E. 7th St., Ню Йорк. Перенесення Тлінних Останків до церкви св. Юра в п'ятницю о год. 7-ій вечора.

Похорон з церкви св. Юра в суботу о год. 9-ій рано.

Горем прибиті
Дружина — ЮЛІЯ, Син — ОРЕСТ,
Дочка — ЄЛИСАВЕТА

✝

ПЛАСТОВА СТАНИЦЯ НЬЮ ЙОРК та ОСЕРЕДОК ПРАЦІ УЛАДУ ПЛАСТУНІВ СЕНЬЙОРІВ
ділиться з усіми пластунами і громадянством сумною вісткою про смерть Члена і Духовника Станиці

пл. сен. о. д-ра ФИЛИМОНА ПОБІГУШКИ

Дня 3. листопада 1953 року перестало битися серце, що так дуже любило нашу молодь та так глибоко розуміло її духові потреби.

Хоч відійшов від нас Наш Дорогий Друг та Духовний Опікун, пам'ять про Нього остане поміж нами вічно.

СТАНИЧНА СТАРШИНА і
ПРОВІД ОСЕРЕДКА ПРАЦІ УПС.

✝

Дорогому Другові,
пл. сен. о. Др. Филимонові Побігушці
останнє прощай
передають
Члени І-го Куреня У.П.С.
ім. Степана Тисовського.

УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО
В. Череватюка і Сина
YARDLEY FURNITURE CORP.
Manufacturers of Upholstered Furniture
730 EAST 149th STREET
BRONX 55, NEW YORK
Tel.: CYpress 2-9521

ТЕПЕР ПОРА ЗАПИСАТИСЯ НА КУРСИ САМОХОД. МЕХАНІКІВ І КУРСИ ЇЗДИ

GR. 7-8951

КУРСИ МЕХАНІКІВ
КУРСИ ЇЗДИ АВТАМИ
Дostaраємося для Вас про еґзамін Лайсенсу. Наші учні дістають диплом. Помагаємо в одержанню праці. Інструкції в українській і англійській мовах. КУРСИ ДЕННІ, ВЕЧІРНІ і НЕДІЛЬНІ. Інструктори фахівці. Залож. в 1916.
L. TYCHNIEWICZ, директор
METROPOLITAN AUTO SCHOOL
155—2nd Ave., близь. 10th St.
NEW YORK CITY

МАШИНКИ
Перероблені до
ПИСАННЯ

англійські, ціна $25.00. Маємо також нові і перероблені українські машинки. Рахункові машини. Офісові приряди. Потрібно аґентів.
ALL LANGUAGES TYPEWRITER COMPANY
119 W. 23rd St. (6—7 Ave.)
New York, N. Y.
Phone: CHelsea 3-8086

БЕЗПЛАТНА ПРОБА
на ревматичні болі
АРТРИТИЧНІ
Коли Ви ніколи не вживали ліку званого ROSSE TABS на ці незначні мускулярні недомагання й болі, злучені з ревматизмом і з'апненням жил, або з нервовим запаленням, то чому не спробувати його сьогодні на наш кошт. Його вживають тисячі людей впродовж 25 років.
Безплатно для читачів нашої газети.
Запрошуємо Вас випробувати його без ніяких коштів. Дозвольте, щоб ми вислали Вам пачку повної величини. Вживайте безплатно 24 таблички. Коли не будете вдоволені паліятивною—часовою—полекшою, зверніть нам решту й не будете нам винні нічого. Така проба не буде коштувати Вас ні одного цента. Не висилайте грошей. Пішліть лише негайно Ваше ім'я й адресу до:
ROSSE PRODUCTS CO.
Dept. O-5,
2708 Farwell Avenue,
Chicago 45, Ill.

УВАГА! УКРАЇНЦІ міста НЮАРКУ И ОКОЛИЦІ!
Повідомляємо, що ми відкрили в Нюарку
при 479 Берґен стріт. — Тел. BI. 3-2576
(доїзд автобусом 42 по 18. Евеню.)
УКРАЇНСЬКУ М'ЯСАРНЮ
І СПОЖИВЧУ КРАМНИЦЮ
під фірмою F. PALUCH
На складі маємо: власного виробу КРАЙОВІ КОВБАСИ: краківську ,сардельову, як рівнож сальцесони і кишки. Великий вибір СВІЖОГО М'ЯСА: волового вепрового, телятини, баранини та дробу — Свіже печиво, масло, яйця та інші продукти по найприступніших цінах.
ЗАМОВЛЕНИЙ ТОВАР ДОСТАВЛЯЄМО НЕГАЙНО ДО ДОМУ.
Власники:
ПАВЛО ГАРМАТІЙ і М. МИКОЛАЙЧУК.

МІСЯЦЬ ДЕШЕВОЇ КНИЖКИ для дітей і юнацтва —
Від 25 жовтня до 25 листопада 1953 р. ціни знижені від 30 до 75%!
Бібліотека юного читача „ЄВШАН ЗІЛЛЯ" ОПДЛ проголошує місяць дешевої дитячої книжки.

Видання для молодших дітей (позначені ● — теж для старших): О. Судомора: „Бім-бом", розкішне кольорове видання, — ціна 40 ц.; Р. Завадович: „Казка-вигадка смішна про ведмедя-ласуна", кольор. видання з малюнками В. Вербицького, — 30 ц. ● Л. Глібів: „Байки", розкішне видання з 70 мал. О. Судомори, — 1 дол.; ● М. Вовчок: „Сестричка Мелася" з мал. Я. Гніздовського,—25 ц.; ● Р. Завадович: „Переполох", гуморист. оповідання, з мал. М. Михалевича, — 35 ц.; ● Наталя Забіла: „Чарівна хустина" — казка з мал. М. Левицького, один з найкращих дитячих творів, — 30 ц.; ● „Привіт, Україно, Тобі!", збірник з мал. різних мистців, — 15 ц.; ● І. Шугай: „Івасик — Орлик", збірник з мал. різних мистців, — 25 ц.; ● В. Данилович: „У дружньому колі", збірник з мал. різних мистців, — 25 ц.; ● М. Юркевич: „Зима", збірник, — 35 ц.

Для старших дітей і юнацтва: Р. Роляник: „Хлопці з зеленого бору", істор. оповідання з мал. М. Михалевича, — 30 ц.; М. Погідний: „Срібна гривна", істор. опов. з мал. В. Вербицького,—15 ц.; Д. Чуб: „На гадючому острові", опов. з мал. Вакуленка, — 35 ц. і всі книжки, позначені ● в виказі для молодших дітей.

Для юнацтва, молоді й дорослих: Ю. Тищенко — Б. Гошовський: „На сторожі душі української дитини", — про дитячу літературу, — 25 ц.; М. Щербак: „П'янкий чебрець", поезії, декляматор на національні свята (Крути, Соборности, Петлюри і ін.) — 60 ц.

На пересилку просимо долучувати 10 ц., при замовленнях понад 2 дол., пересилку платимо самі. Замовлення слати:
"YEVSHAN-ZILLA", 286 Lisgar Ave., Toronto, Ont., Canada.

HANUSEY MUSIC CO.
244 WEST GIRARD AVE. PHILA. 23, PA.
НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ПЛАТІВОК В АМЕРИЦІ
повідомляє, що
ОТВОРЕНА КОЖДОЇ НЕДІЛІ
від 8:30 рано до 2-ої по полудні.

Оголошуємо **ЛИСТОПАД** — місяцем передплати на
ФОТОАЛЬБОМ
ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ!
що виходить з друку в **лютому 1954,**
під редакцією Колеґії при співучасті: **проф. В. Січинського, проф. Б. Ржепецького, В. Павловського, І. Коровицького і В. Давиденка.**

Це люксусове видання містить на 240 сторінках великого формату (8½x11 інчів) в полотняній оправі — окрім необхідних супровідних текстів в **українській і англійській мовах — понад 600 великих чудово виконаних фотоілюстрацій.**

РОЗДІЛ І: УКРАЇНА І УКРАЇНЦІ показує нашу землю (краєвиди), наш народ та його побут в географічному порядку, прямуючи зі заходу на схід: від Закарпаття і аж по Кубань.

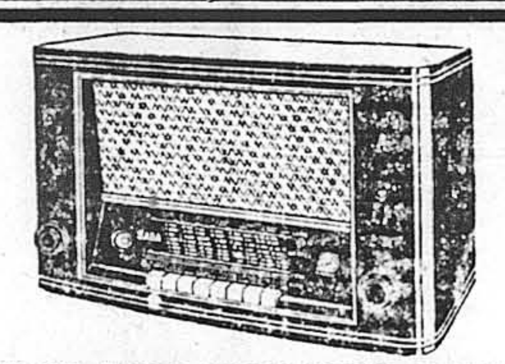
РОЗДІЛ ІІ: УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО показує в хронологічному порядку мистецьку творчість українського народу: його архітектуру, малярство, народнє мистецтво.

РОЗДІЛ ІІІ: УКРАЇНА В БОРОТЬБІ ЗА ВОЛЮ — це багата збірка всіх тих історичних постатей і вирішальних епізодів з життя українського народу, які виносили його на верхи могутности й слави, то знову, у свій час, протидіяли його занепадові чи ставали рушієм відродження — від княжої держави по сьогодні.

АЛЬБОМ цей а) багато допоможе у вихованні українських дітей в українському дусі; б) стане помостом над пропастю, що її копають літа на еміґрації між нами й Україною; в) стане засобом пропаґанди України в нашому еміґраційному довкіллі. — Це настільна книга, яка щодня пригадуватиме кожному, хто її має, про далекий Рідний Край.

Тому поспішіть забезпечити собі набуття цього альбома вже сьогодні надіславши **передплату в сумі $6.00** за примірник. **Після виходу з друку його ціна буде $8.00.**

Адреса В-ва:
MYCHAJLO BORECKYJ
431 Bleecker St., Brooklyn 37, N. Y.

ВЖЕ ОТРИМАНО ЗНОВУ КІЛЬКА ОЧІКУВАНИХ МОДЕЛІВ РАДІОАПАРАТУ
європейської продукції найпопулярнішої фірми наймогутніших апаратів на короткі хвилі
SABA
Маємо також в продажі машинки до писання німецької марки OLYMPIA.
Зацікавлених прохаємо негайно порозумітися на адресу:
Universal Watch Jewelry & Radio Co.
Властитель — Н. Ю. ПІКЕНС
201 EAST 14th STREET, NEW YORK 3, N. Y.
GRamercy 3-2420

Шукаємо підприємства — аґенції, яке взяло би до перепродажу радіоапарати фірми "SABA" в стейті Конектикат та у місцевостях Сиракюз, Бофало і Рачестер.

ДО УКРАЇНЦІВ СТАРОЇ І НОВОЇ ЕМІҐРАЦІЇ!

Одинокий представник найкращих швайцарських годинників „ОМЕҐА" в самому серці української громади на півночі поручає найновіший модель „ОМЕҐА АВТОМАТІК" годинник, що самий накручується.

Ціна від $71.50 і вище.

Великий вибір гарних 14-каратових виробів з золота і срібла на дарунки з різних нагод. Ми тішимося вже 39 років великою українською клієнтелею не лише в Шікаґо, але й висилаємо по всій Америці на C. O. D. замовлення. Гарантуємо і звертаємо гроші, якщо нема 100% задоволення. Догідні сплати без відсотків. Говоримо по-українськи! Приходьте, телефонуйте, замовляйте поштою:

M. J. HARRIS JEWELER,
1949 W. Chicago Ave., Chicago, Ill.
Tel. Seleey 3-5753

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща по ціні так низькій $150

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 EAST 5th STREET
New York City
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околиця
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

ТАРЗАН, ч. 3182. Бракує човна.

Ми щасливі! — вигукнув Джером найближчого ранку. — Попливемо вниз річкою в тому каюці, поки не доцпливемо до села.

— Хтось надходить! — остерегла Джессіца. — Може шукають нас — шепотав Джером.

— Сховаймося, поки вони не пройшли.
Кілька пігмеїв, пробігаючи вниз шляхом, затрималися біля каюка, щоб почати гарячу суперечку.

— Відпливає наш каюк! — журно шепотав Джером. — Гаразд, ми підемо до мого постійного табору . . . чотири дні на південь від села леопардолюдей.